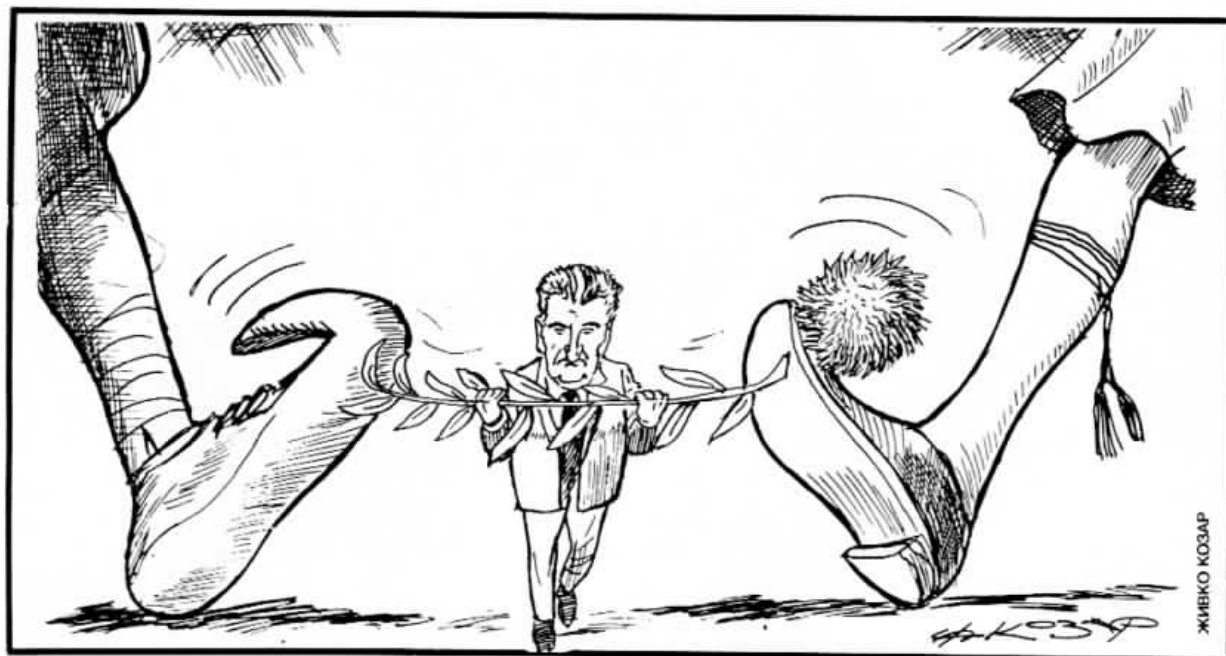

Крсџе П. Мисирков

120 Г. ОД РАЃАЊЕТО

осџен:

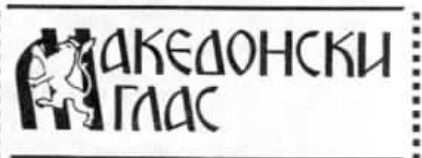

ДРАГИ ЧИТАТЕЛИ!

Ве молиме за соработка со ваши мислења, ставови и погледи.

Вашите написи, коментари, огласи, реклами, соопштенија и друго треба да пристигнат во Редакцијата за да бидат објавени во наредниот број.

ЗАБЕЛЕШКА: коментарите објавени на страниците на овој весник со потписи на авторите се мислења на истите и не секогаш тие го одразуваат мислењето на Редакцијата. Редакцијата е одговорна само за текстовите без потпис. Материјалите испратени на адреса на овој весник стануваат негова сопственост, освен ако за тоа претходно е постигната поинаква согласност.

- **МАКЕДОНСКИ ДУХОВЕН ХРАМ ВО СПЛИТ** 5
- **Полека мразот се топи** 8
- **Црковно-национални центри посветени на св. Климент Охридски во САД у Канади** 10
- **Итер Пејо** 14
- **Др Орде Ивановски** . 15
- **Крсте Мисирков** 21

ЗБОР... ДВА...:

ЗА СВЕТОТО ПИСМО

Светото Писмо, наречено уште и Библија, во своето основно значење претставува поим «книги». Всушност тоа содржи 77 книги пишувани од Божји праведници, избраници, пророци и апостоли со Божјо влахновение. Заради тоа Библијата е наречена Свето Писмо.

Стариот Завет го претставуваат 50 книги, а Новиот Завет 27 книги.

Библијата е дар од Севишниот со цел да ни го открие Својот вечен план за спасението на човековиот род преку верата во Неговиот Син, Исуса Христа.

Ете, таа света книга по Божја милост ни ја предадоа во превод своевременно и нам првите словенски апостоли, Светите Браќа Кирил и Методиј, заедно со нивните ученици и непосредни соработници, меѓу кои се најпознати Свети Климент Охридски и Свети Наум Охридски.

Нивното дело на просветното и на црковното поле во Македонија постави цврсти темели на верата и на духовната просвета преку воспоставувањето на Охридската Архиепископија како наш прв духовен и културен центар. Таа наша вера во Бога, како што гледаме, трае дури и до денес, а ќе трае и сè додека постоиме. Затоа слободно можеме да речеме дека без верските и просветните установи: црквите и манастирите, кои и денес сведочат за славното минато на македонскиот народ, за неговата култура, и за неговите маки и страдања во темното ропство, македонската свест кај народот секако ќе беше згасната, а со тоа и ќе се загубеше и надежта за самостоен национален и црковен развиток.

Со издавањето на оваа света книга целта е човекот и неговите поколенија да се запознаат со основите Божји поставки и пораки преку Библијата. Со тоа на луѓето им се дава можност, не само преку збор, туку и преку симболи да ја разберат вечната Божја правда, која е темел на целокупниот живот човеков и која секогаш надградува и го покажува патот кон духовното совршенство.

Библијата е Божји збор кој говори за верата и правдата, за трпението и сведоштвата за преголемата љубов Божја кон човекот. Таа е напишана за да објавува спасение на сите луѓе и е духовен инспиратор за верата во Бога. Таа е сигурен патеводител во нашиот живот. Во неа и преку неа наоѓаме одговор на сите прашања што се однесуваат до нашето битие и битието на целиот универзум. Божјиот збор го просветува разумот и зрачи во него со најубава светлина, бидејќи и Самиот Господ Исус Христос вели: «Јас сум светлина на светот». И пак вели: «Јас сум патот, вистината и животот».

Светото Писмо просветува, усовршува и осветува.

+ Савршил

ОСИЈЕК:

ФОРМИРАНО
МАКЕДОНСКОТО
КУЛТУРНО
ДРУШТВО

»БРАЌА МИЛАДИНОВЦИ«

»СТРУМИЧАНИ« ВО РИЕКА

ПО НЕКОЛКУМЕСЕЧНИ ПОДГОТОВКИ МАКЕДОНЦИТЕ ОД ОСИЈЕК И ОКОЛИНАТА (СЕ ЦЕНИ ДЕКА ГИ ИМА ОКОЛУ 300) В САБОТА НА 22. 10. 1994 Г ОДРЖАА ОСНИВАЧКО СОБРАНИЕ НА МАКЕДОНСКОТО КУЛТУРНО ДРУШТВО »БРАЌА МИЛАДИНОВЦИ« СО СЕДИШТЕ ВО ОСИЈЕК. НА СОБРАНИЕТО ПРИСУСТВИВАА НАД СТОИПЕДЕСЕТ МАКЕДОНЦИ ОД ОВОА СЛАВОНСКА МЕТРОПОЛА, ПРИФАКАЈКИ ГО СТАТУТОТ НА ДРУШТВОТО КАКО И ПЛАНОТ И ПРОГРАМАТА ЗА ИДНАТА РАБОТА. СЕКАКО ТРЕБА ДА СЕ ИСТАКНЕ ДЕКА ТИЕ КЕ ДЕЛУВААТ И КАКО ОГРАНОК НА ЗАЕДНИЦАТА НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА ЗА СЛАВОНИЈА. НА ОСНИВАЧКОТО СОБРАНИЕ ВО ИМЕТО НА ЗАЕДНИЦАТА ПРИСУСТВИВААШЕ ДЕЛЕГАЦИЈА, ДР НИКОЛА ГРОЗДАНОВСКИ, АНГЕЛ УПЕВЧЕ И ВУКАШИН ЈОВЕВСКИ.

ЗА ПРЕТСЕДАТЕЛ НА МАКЕДОНСКОТО КУЛТУРНО ДРУШТВО »БРАЌА МИЛАДИНОВЦИ« ИЗБРАН Е Г. БЛАГОЈА ЈОВАНОВСКИ, ПРОФ.

Во рамките на Купот на СЕВ-а на одбојкарите во првото коло на 1. октомври 1994. во 17,00 часот се стретнаа во Ријека, домашната МОК »РИЈЕКА« и »СТРУМИЦА« од Струмица во салата »Младост« на Трсат. По 39 часа патување, со автобус, од Струмица до Ријека, уморната екипа на Струмичаните не пружи сè што знаеше и умееше. Загуби со 3:0, во надеж на достоинствен реванш пред сигурно 4-5 илјади гледачи во Домот на спортовите во Струмица.

Струмичани во Ријека беа хендикеппирани со неиграње на два врвни играчи »купени« од Бугарија кои настапуваат оваа година во македонското државно првенство за Струмичаните. Куршлусот на релација Скопје – Луксембург се надеваат дека до реваншот на 8. октомври околу регистрациите, ќе биде подминат и дека обајцата ќе заиграат.

За Македонците во Ријека овие два дена (30. 9. и 1. 10.) беа пра-

знични. Екипата беше гостин и на македонскиот клуб, како и во некои домови, посебно кај риечките Струмичани. Беа дочекани и гостени целото време од предстојот, а во салата »Младост«, Струмичани имаа преку 50 навијачи. Организирани со гласно навивање, беа развиени неколку македонски знамиња, така што некој од страна да гледаше, кој незнае кој со кого игра, би помислил дека се игра во Струмица.

Во знак на сеќавање струмичани на Македонците од Ријека и Опатија им подарија клубско знаме, а камерата на независната телевизија од Струмица ги забележи овие контакти и средби та се надеваме дека, струмичани ќе видат дека во Ријека живеат и делуваат Македонци.

О.К. »Струмица« настапи во следниов состав: Ризлиев, Кончарлиев, Мите Георгиев, Стојанов, Фонче, А. Стевовски, В. Стевовски, Поцев и Костов.

Владо Настески

HNA0068 4 VP 128 HINA OPCI SERVIS
MAKEDONIJA-STANOVNIŠTVO
NESLUZBENI REZULTATI POPISA STANOVNIŠTVA U MAKEDONIJI

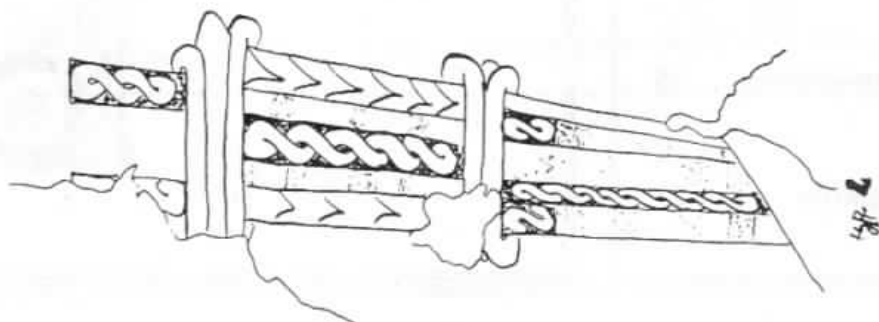
SKOPJE, 13. RUJNA (HINA/DPA) – GOTOVO DVA MJESECA NAKON POPISA STANOVNIŠTVA U MAKEDONIJI, U UTORAK SU U SKOPJU OBJAVLJENI PRVI, NESLUZBENI REZULTATI.

PREMA TIM REZULTATIMA, MAKEDONIJA BROJI PREKO 2 MILIONA STANOVNIKA, OD KOJIH SE 69 POSTO IZJASNILO KAO MAKEDONCI. U MAKEDONIJI ŽIVI 420.000 ALBANACA, ŠTO PREDSTAVLJA IZMEĐU 17 I 22 POSTO STANOVNIŠTVA, IZVIJESTILA JE AGENCIJA MPB. RAZLIKA U POSTOTCIMA PROIZLAZI IZ CINIJENICE DA 120.000 ALBANACA NEMA MAKEDONSKO DRŽAVLJANSTVO.

SRPSKA MANJINA, ČIJI SU ZASTUPNICI SU PRIJE POPISA STANOVNIŠTVA TVRDILI DA U MAKEDONIJI ŽIVI POLA MILIONA SRBA, BROJI 40.000 LJUDI. U MAKEDONIJI ŽIVI I OKO 80.000 ROMA, OKO 70.000 TURAKA I OKO 8.000 VLAHA.

SLUŽBENI REZULTATI POPISA STANOVNIŠTVA BIT ĆE OBJAVLJENI TEK 15. LISTOPADA, JEDAN DAN PRIJE PARLAMENTARNIH I PREDSEDNIČKIH IZBORA.

(HINA) CH RB

– Основана Македонска православна црковна општина Св. Наум Охридски во Сплит

– Со благослов на Архиепископот Охридски и Македонски г.г. Михаил, именуван Управниот одбор, а за претседател г-жа Ивона Неделковска-Мусиќ

– Оснивачкото собрание го поздрави са телеграма г. Кирил Глигоров, а без присутни представници на Република Хрватска и градот Сплит, како и генералниот викар на сплитско-макарската надбискупија монсг. Т. Караман

Гордата и достоинствена Далмација во древниот Сплит на 1 и 2 октомври беа сведоци на уште еден благороден чин – Македонците што живеат и работаат во ова крајбрежје со децении, што пуштиле длабоки корени во старохристијанскиот круг на Салонитана, оживувајќи ги и обновувајќи врските со татковината – Македонија основаа македонски духовен храм Св. Наум Охридски со благослов на Архиепископот Охридски и Македонски г.г. Михаил и Светиот Синод на МПЦ.

Домаќините уште од четвртотокот и петокот имаа гости како од Македонската православна Црква, од Министерството за култура на Македонија г-жа И. Кимова и Кротова така и од другите македонски асоцијации во република Хрватска, што смао го возвеличуваа самиот ден на чинодејството.

Вредните, трудољубиви, скромни и високопочитувани Македонци во градот под Марјан вложија големи усилби, надежи и енергија тој прв ден на сончевиот октомври, таа незаборавна сабота и недела да станат и останат датум во нивното и семакедонското траење и постоење.

Со молитвата радосница на протоѓаколот Александар Цандовски и отец Георги Кацарски, во преполната голема сала на хотелот »Сплит« започна церемонијалот на свеченото оснивачко собрание на црковната општина Св. Наум охридски. Потоа беше прочитана Одлуката за именување на управните тела и органи донесена од Архиепископот Охридски и Македонски г.г. Михаил, а г-жа Ивона Неделковска-Мусиќ како претседател на Иницијативниот Одбор и прв претседател на создадената Македонска православна Црковна општина укажа во својата реч на нужност и потребата за јакнење на духовните и други врски со матицата – Македонија, закрепнување на сопствените традиции и вредности во новите домови и трајна потреба да се живее човечки и христијански

Од основачкото собрание: Работното претседателство ги чита документите за создавање Македонска православна црковна општина Св. Наум Охридски во Сплит (во средината г-жа Ивона Неделковска Мусиќ, претседател на црковната општина)

онака како што од секогаш поучавала Охридската Архиепископија, нејзините Архиепископи и пастири во духот на Светото Писмо и Христовото човекољубие.

Мошне срдечни и топли зборови до новата македонска рожба во древниот Сплит упатија присутните представници на сплитската и далматинска жупанија во присуство на голем дел на дипломатскиот кор, представници на скоро сите малцински и конфесионални организации, како и на Заедницата на Македонците во РХ и МПЦО Св. Злата Мегленска од Загреб.

Посебни поздрави, примени и возвратени со срдечен аплауз беа зборовите на г. монсг. Томислав Караман, во името на сплитско-макарскиот надбискуп г. А. Јуриќ (ги објавуваме во целост, како и благословот на г.г. Михаил). Свечениот собир во името на Комисијата за односи со верските заедници во Република Македонија го поздрави нејзинот заменик претседател г. Славе Николовски-Катин истакнувајќи како е оваа втора македонска црковна општина во Република Хрватска која заживува во текот на скоро една календарска година, како дел на Европската Епархија што потврдува дека нашите луѓе не си ги забораваат корењата и живите врски со татковината, секогаш лојални и добронамерни и кон новите држави и домови во кои што решиле да живеат и работата.

Секако најатрактивно беше свеченото сечење на прекрасната торта – Соборниот Архиепископски храм Св. Климент Охридски, што го извршија протоѓаколот Цандовски, отец Кацарски и г-жа Ивона Н. Мусиќ а најмладите слатко ја поделија меѓу себе, и бројните гости.

Македонско-далматинскиот мелос и игра до раните предвечерни часови одекнуваа од радосните и задоволни грла што ете и тие Македонците во Сплит и Далмација имаат и свој духовен македонски храм. Со нескриено задоволство укажуваат за несебичната и голема помош што им ја дале и самите домаќини од Сплит и особено Сплитско-макарската надбискупија.

Прекарасната црква Св. »Безгрешен зачеток« на ул. Кирил и Методиј, што би се рекло на пет минути од познатата Рива во Сплит, неделното претпладне беше полна со нашинци на свечената литургија и осветување што ја држеа протоѓаколот А. Цандевски и отец Георги Кацарски. Богослужбата на мајчин македонски јазик, црковното пеење и беседата на отец Касарски, многумина ги врати во родниот крај и раното детство, кон традициите и патеките по кои некогаш чекореле и на кои одново им се враќаат. Децата и најмладите беа најрадосни откривајќи нова музика и место за неделна средба. Заедно со македонските верници во овој пре-

красен храм на сестрите Ангели, молеше и монсг. Т. Караман, а бројни беа и желбите по богослужбата за фотографирање со првите македонски свештеници што во Сплит држеа Богослужба на македонски јазик, протоѓако-нот Цандовски и отец Кацарски.

Раскошниот медитерански ши-рокограден Сплит, со овој маке-доноски духовен храм, само ја потврдува својата отвореност и срдечност, овозможувајќи му на секој добронамерник што свил гнездо под диоклецијановите арки да го збогатува тоа крајбре-жие негувајќи го самосвојниот дух и традициите свои, во меѓузависност и поврзаност што нема ни крај ни почеток, а сепак се знаат корените.

Огнен Бојаџиски

P O Z D R A V
PRIGODOM OSNIVANJA MAKEDONSKE CRKVENE OPĆINE
U SPLITU (hotel "Split"), subota 01.10.1994. (u 11 sati)

Neki me od vas ovdje prisutnih već poznaju, jer su me vidjeli na ovom istom mjestu jednom zgodom, ali ima i onih koji me prvi put vide, pa se moram predstaviti: Tomislav Karaman, katolički svećenik, sada u službi generalnog vikara Splitsko-Makarske nadbiskupije.

Dolazim u svojstvu zamjenika našega o. nadbiskupa i metropolite msgr. Ante Jurića, koji me je poslao da ga zastupam, jer je on zapriječen već davno ugovorenim obavezama.

Izražavam u njegovo, kao i u svoje ime, pozdrave ovom časnom skupu, osobito Makedonskoj pravoslavnoj Crkvi pri osnivanju njezine crkvene općine ovdje u Splitu i čestitam na uspjehu u tom pothvatu!

Kad se je kod obrezovanja sv. Ivana Krstitelja dogodilo čudo, da mu je otac progovorio, ljudi su se pitali: "Što će biti od ovog djeteta?", jer Gospodnja je ruka s njim". Nisu znali što će biti od tog djeteta, a to dijete je već Preteča Mesijin. - Pada mi na pamet, kako se to često događa u ljudskom životu. I kod mog rođenja, u ovom mjesecu, pred 68 godina u jednom malom makedonskom mjestu Mešešta (blizu Ohrida) ni moji roditelji nisu mogli naslutiti, u moru pravoslavlja, da će njihov sin jednog dana postati katolički svećenik. Što mi je 1984.g. msgr. Branko Dorčić, kapelan u Ohridu, rekao, silno iznenađen, kad sam mu se predstavio: "Pa ja u svojoj kapelaniji nemam vjernika, a iz nje imam svećenika" i o tome je poslao cirkularno pismo katoličkim svećenicima po Makedoniji.

Danas se rada u Splitu Makedonska crkvena općina. Svi se pitamo: što će ona biti? - Kristova je želja da bude: jedna, sveta, opća i apostolska! Jer Krist je na rastanku s ovim svijetom, na Veliki četvrtak, u krugu svojih najbližih, molio: **Utinum sint!** = Da budu jedno!, da bi mogli ostvariti onaj glavni svoj zadatak: voditi ljude ka Kristu u vječno sreće. To će moći ako njezin program bude: **LJUBAV**, a ta se temelji na **ISTINI** i **PRAVDI**, a to je **BOG**. Samo na tom temelju budućnost je besmrtna!

Pridružujem se Kristovim željama, te molim Krista da Makedonskoj Crkvi dađe takvu budućnost!

Hvala!

Generalni vikar:
(msgr. Tomislav Karaman)

МАКЕДОНСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

АРХИЕПИСКОПИЈА

Тел. (001) 228-042
СКОПЈЕ

ДО МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКОВНА ОПШТИНА
"СВ.НАУМ ОХРИДСКИ"
С П Л И Т

ДРАГИ МОИ ДУХОВНИ ЧЕЛА,

Посламна ја следам Вашата иницијатива за оформување на Македонска црковна општина во Сплит и околната.

Се радувам што сте веќе успoле со голем помош на браќата и сестрите од Римокатоличката црква, особено од нивните високи претставници имено да ги уредите сите работи за конечно и свечено започнување на сите Ваши благородни настојувања.

Особено се радуваме што Вашата парохија ќе биде духовно закрилувана со молитвите на нашиот голем угодник пред Бога Св.Наум Охридски - Чудотворец. - Жално што лично не сум во состојба да земам учество на сите Ваши свечености по овој повод, бидејќи сум спречен со неопходни задолжителја, но се надевам дека во блиска иднина ќе можам да Ве посетам и заедно со сите Вас да ја споделиме оваа Ваша и наша црковна оенародна радост.

Осигурете: протоѓеројот Ѓорѓи Кацарски и протоѓако-нот Александар Цандовски ќе не претставуваат нас на сите свечености и лично ќе Ви ги пренесат моите позdrими и молитви благодарно.

Му се молам на Бога и на Вашата патрон Св.Наум Охридски да го благослови оваа Ваша голема црковно-народно свето дело и да овозможи што побргу да започнете со Вашата редовна црковна и парохиска работа.

Ве молам испорачате им ја мојата благодарност на сите одговорни луѓе во оваа институција за се она што направиле за да Ве овозможат редовен црковен живот.

Со Вашја благослов

АРХИЕПИСКОП ОХРИДСКИ И МАКЕДОНСКИ

Генералниот викар на СМН монсг. Томислав Караман, кого Македонците во Сплит многу добро го познаваат и со радост го примаат и среќаваат

Најголема радост, сечењето на живописната торта по прогласувањето на новосоздадената црковна општина: протоѓаконот Цандовски, отец Кацарски и г-жа Ивона Неделковска Мусиќ

Прва Богослужба на македонски јазик во црквата Св. Безгрешен зачеток, во Сплит, чинодејствуваат протоѓаконот Цандовски и отец Кацарски.

Меѓу верниците во црквата Св. Безгрешен зачеток на заедничка клупа се најдоа и др Никола Гроздановски, претседател на Заедницата на Македонците во Република хрватска, г-жа Ивона Неделковска-Мусиќ претседател на МПЦО Св. Наум Охридски – Сплит како и др. Тома Прошев претседател на МПЦО Св. Злата Мегленска – Загреб и потпретседател на Европската Епархија и МПЦ.

Црквата Св. Безгрешен зачеток во Сплит тоа неделно претпладне беше исполнета со Македонци од сите возрасти, а најмногу имаше млади и деца

Фото:

Сплит: Василка Брешковиќ-Јотева и Томе Стојанов

УПРАВАТА НА МПЦО Св. НАУМ ОХРИДСКИ – СПЛИТ

Согласно чл. 166, т. 1 од Уставот на МПЦ за назначување нови членови на настојателите при црквите и манастирите, Архиепископот Охридски и Македонски г.г. Михаил го усвоил предлогот на дотогашниот Иницијативен одбор од Сплит и за членови на Управната на новата македонска православна црковна општина ги именува: Г-жа Ивона Неделковска-Мусиќ претседател, Момчило Карајанов – потпретседател, г. Трајче Димовски, потпретседател, г-жа Аница Давчева-Плазониќ, секретар, г-жа Верица Здравковска-Буличкиќ, зам. секретар, г-ица Наташа Лашковска, благајник, г-жа Василка Брешковиќ-Јотева, член г-жа Дивна Михајловска-Његован, член и г. Перо Груевски, член.

Во надзорниот одбор се поставени Милан Маџиковски, претседател со членовите Дивна Крстева-Божик и Блага Петреска. Исто така именувана е мирска комисија, како и застапници во Друштвото Македонија – Сплит и тоа Софија Кирова-Божик, Миливој Мојсовиќ и Дејан Стојановски, односно Ивона Неделковска-Мусиќ, Момчило Карајанов, Трајче Димовски и Аница Давчева-Плазониќ.

На овогодишната традиционална средба на Македонците од Егејскиот дел на Македонија што се одржа во Трново, присуствуваа и поголем број Македонци од Егејскиот дел на Македонија (Грција). Меѓу нив беше и уредникот на весникот „Зора“ – гласило на Македонците. Дobar дел од тиражот на овој весник тој пласира и во Трново.

Новинарите од Европа извршија големо влијание врз грчкото јавно мислење

Стереотипите во македонско-грчките односи имаат стари корења и сè уште се одржуваат. Токму затоа, беше малку необично, како на Трајко му беше дозволено да пренесе дел од Весникот на оваа средба.

Трајко Пасоис, уредник на „Зора“, човекот кој со редок пиетет зборува за својот национален идентитет и човечките права на Македонецот

СРЕДБА СО ТРАЈКО ПАСОИС, УРЕДНИК НА ВЕСНИКОТ „ЗОРА“, ГЛАСИЛО НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО ГРЦИЈА

ПОЛЕКА МРАЗОТ СЕ ТОПИ

● Никој во Грција не може да не нарекува „платеници на Глигоров“!

– Сега немавме никакви проблеми. Порано тоа беше редовна практика на грчките гранични органи. Ние успеавме да извршиме голем притисок врз грчката влада. За оваа цел многу се ангажираат одделни новинари од Европа, пратеници во Парламентот на Европа. Во нашиот весник „Зора“ ние пишуваме на теми од секојдневниот живот, за македонското движење за човечки права, а во последниот број имаме и за неодамнешните избори за пратеници во Европарламентот. Тие беа за нас значајни зашто по многу контроверзни решенија на државните органи на Грција, нам, сепак, ни беше дозволено да учествуваме. Но, тоа внесе забуна кај нашите потенцијални избирачи. Ние не учествувавме рамноправно со другите. Сепак, гласовите што ги добивме, според официјалните извори 7.500, објективно, тре-

ба да се помножат со три, вели Трајко.

Весникот – медиум со огромно значење

Во весникот „Зора“ најголемиот број од текстовите се на грчки јазик. Зошто?

– Сите Македонци кај нас зборуваат на различен начин за македонската историја, за нејзините фалсификати, за местото на Македонците во неа, за неправдите. Но, за тоа немаше ништо напишано. Затоа, кога ние тргнавме да се бориме за нашите човечки права, оценивме дека ни треба весник во кој ќе објавуваме документи за македонската историја, мислењата на Македонците, документите на КЕБС, на Европската унија. Тоа е потребно за да ги запознаеме нашите права и да се приклонуваме на страната на правдата и на вистината. Основна причина

што најголемиот број текстови се на грчки јазик е таа што Македонците овде не го знаат македонското писмо, зашто и писмото и јазикот во Грција беа забранети. Ние објавуваме на македонски јазик одделни текстови за нашите луѓе да го запознаат и писмото, а оние што не го знаат, и јазикот. Нашиот весник се печати во 5.000 примероци и што е најбитно, го финансираме сами – вели Трајко.

Поради проблемите околу печатењето на весникот во тамошните печатници, издавачите набавија сопствени машини и сега со нив го печатат весникот „Зора“. Очигледно, вака е полесно и поевтино, а целта се постигнува.

Ние не сме група платеници на Глигоров во Грција!

По појавата на Движењето за балкански просперитет и на весникот „Зора“ работите започнаа да се менуваат на подобро.

– Тоа е точно. Порано нам ни се префрлуваше дека сме група од пет-шест мина платеници на Глигоров. Ако самата власт во Грција призна дека за нас гласаа 7.500 граѓани – Македонци, тогаш, не знам како можела таа група од 5-6 веднаш да стане група од 7.500 луѓе?! Освен тоа и Македонците во Грција сфатија дека не се работи за некаква група надвор од законот. Напротив, ние ги почитуваме грчките закони, но, бараме и власта да го почитува македонскиот човек. Сега веќе сите сфаќаат дека ние не сме непријатели на грчката влада и народ, ниту на Европа. Но, многу е битно да се истисне стравот од душите на Македонците во Грција. Тоа е најголемиот наш проблем, – коментира Трајко.

Македонците во Егејскиот дел на Македонија (Грција) имаат трнлив пат во остварувањето на своите човечки права. По сè изгледа тие последни во Европа и тоа во една членка на Европската унија, ќе се изборат за почитување на европските стандарди во сферата на човековите права. Сепак, полека, мразот започна да се топи.

К. Д.

И годинава на гробот на Јане Сандански отидоа да запалат свеќи наследниците на неговите убијци. Каква нискост и паѓање на бугарската политика. Минатата година тие ги замаскираа нивните престапништва, објавувајќи дека на Роженскиот манастир се спроведува некаква „полициска обука“. Беше јасно, дека тоа се прави со единствена цел – да не се одбележи споменот на Јане од неговите сонародници и идејни приврзаници. Црвените баретки тогаш ја манифестираа бугарската здивеност и му залепија на бугарскиот народ уште една дамка.

Минатата година Иван Татарчев ја славеше „победата“, задоволен дека ја исполнил мисијата на бугарски шовинист над македонското население и запали свеќа на гробот на Јане Сандански!

Годинава пак на истиот начин целиот мелнички

реон беше блокиран од полицијата, која не допушти Македонците да го одбележат споменот на Јане по повод 79-годишнината од неговото убиство. Иван Татарчев одново им нареди на полициските кучиња да испотепаат одделни граѓани од одредени за нив само познати причини. На Роженскиот манастир тој пак се прегрна со црковното лице и уште еднаш ја запали неговата фатална свеќа! Ете така главниот јавен обвинител на Бугарија – Татарчев, ја заврши неговата „чесна“ церемонија.

До кога бугарските државници и политичари ќе ги заблудуваат светската јавност, бугарскиот народ и населението во Пиринскиот дел на Македонија? Повеќе од извесно е, дека убијците на Јане беа бугарските шовинисти и врховисти на чело со Фердинанд, а нивните наследници се денешните претставници на ВМРО-СМД, чиј што член е Татарчев.

А зошто тие го извршија ова подмолно убиство?... Затоа што Јане Сандански стана верен следбеник на Гоце Делчев и тие двајцата заедно со своите сонародници се бореа не само против бугарските завојувачи, туку и против грчките и српските, т. е. против сите кои сакаат да ја заграбат нашата македонска земја! Тие се бореа и умреа за самостојна и независна Македонија, со гарантирање на правата на сите националности, религии и јазици во неа.

Дали Татарчев и бугарските историчари не го знаат ова? Дали бугарските партиски лидери и административниот врв на Бугарија не ја знаат оваа историска вистина? Но, се чини, дека жестокостите од минатото не не научија денес да живееме како разумни и цивилизирани луѓе! Што им пречеше на господата, на Роженскиот манастир да отидат сите слободно? Националната припадност на луѓето е свето право, лична, скапа и света работа и секој нека си ја доживува по сопствена волја. Дали вие господо мислите, дека на тој начин ние ќе станеме Бугари? Ние немаме такви намери кон вас, затоа што ова е безумие и апсурдност! Ние сакаме да живееме слободно. Ние не сме против бугарскиот народ, туку против оние, кои ни ја негираат нашата свесна национална определба.

Ние сме против нив, бидејќи тие сакаат да ни го одземат националното достоинство. И ние прашуваме: штом Татарчев е член на ВМРО-СДМ, т. е. во редовите на идејните наследници на убијците на Јане Сандански, тогаш со каков морал, со каква совест тој оди да го чува гробот на Јане од неговите идејни приврзаници? Нели е тоа лицемерие и фалш! Но, нека јавноста види сама, нека таа го оцени театарот нечесно и срамно игран од главниот актер Иван Татарчев, кој е олицетворение на идејните наследници на убијците на Јане – во улога на демагози!...

Преземено од
„Народна воља“ –
Благоевград

Група Македонци, кои моментно живеат во разни делови на светот се поклонуват во знак на почит на гробот на Сандански

НАСЛЕДНИЦИТЕ НА УБИЈЦИТЕ НА ЈАНЕ – ВО УЛОГА НА ДЕМАГОЗИ!

● До кога бугарските државници и политичари ќе ги заблудуваат светската јавност, бугарскиот народ и населението во пиринскиот дел на Македонија?

ЦРКОВНО-НАЦИОНАЛНИ ЦЕНТРИ ПОСВЕТЕНИ НА

СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ ВО КАНАДА И САД

Идејата за формирање македонски црковни општини во прекуокеанските земји се роди со обновувањето на Охридската архиепископија во 1958 година, најпрвин во Мелбурн д Австралија, каде што е осветена првата македонска православна црква »Св. Гори«, тоа е прв македонски храм на австралискиот континент, а и воопшто во иселеништвото, осветен од македонски владика. Тој чин за сите Македонци од Мелбурн и пошироко е од особена важност и претставува темелник на Македонската православна црква во прекуокеанските земји. Во 1962 беше поставен камен-темелник за изградба на црквата »Св. Петар и Павле« во Гери, САД, а во 1964 година на црквата »Св. Климент Охридски« во Торонто, Канада. Тој број постојано се зголемува, па активно работат околу педесеттина црковни општини и манастири со три епархии на МПЦ: Американско-канадска, Австралиска и Европска, кои ги координираат активностите и организираат епархиски годишни собранија.

МАКЕДОНСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА »СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ« ВО ТОРОНТО, КАНАДА

Торонто е еден од првите населби во Канада. Градот е основан во 1793 година, под името Јорк, а во 1834 година го добива сегашното име. Денес е најголем индустриски, културен, политички, административен и спортски центар на Канада, како и бисер на Онтарио и метропола со големи перспективи, во која живеат околу три милиони жители. Во него е изградена МПЦО »Св. Климент Охридски«, прв македонски дом и духовно-просветен центар во Канада. Меѓу стотина етнички групи од целиот свет, живеат и околу 100.000 Македонци. Првите македонски доселеници во Канада дошле во 1897 година. Поради високите дострели особено на економско поле, Македонците се една од најзначајните етнички групи во Торонто и играат важна улога во целокупното живеење. Нив ги има од сите краишта на Македонија, меѓутоа најбројни се од леринско-битолскиот и пре-панско-костурскиот крај, Охридско, Воденско и од други места.

»Св. Климент Охридски« во Торонто е прва македонска право-

славна црква во Канада и една од најзначајните и најимпозантни цркви и културно-просветни институции на Македонците во Северна Америка и пошироко. Иницијативата да се формира и изгради црковна општина се роди на четвртиот илинденски пикник што националната организација »Обединети македонци« го одржа во 1962 година, како израз на љубовта кон Македонија. Таа година на организирано живеење значеше желба, единство и љубов кон родната земја на македонските доселеници во Торонто и околината а искрата за црковно организирање се запали со обновувањето на Охридската архиепископија.

На големиот собир, што на 7 август 1962 година се донесе одлука за изградба на црквата »Св. Климент Охридски«. На свеченоста, покрај неколуте ототици македонски иселеници, присуствуваа и тогашниот злетовско-струмички епископ, митрополитот Наум, кој на 12 август истата година изврши за првпат богослужба на македонски јазик и првото крштевање. Тоа беше пастан што остана во сеќавањето и е запишан со големи букви во историјата на оваа црковна општина.

На 5 април 1964 година, во присуство на над 500 македонски доселеници, претставници на средствата на јавно информирање на Канада, пријатели на Македонците и претставници на општината, беше поставен камен-темелник на црквата.

Оваа значајна црковна општина денес е сопственик на храмот по кој се сместени бројни македонски икони. Има три сали и кујна за над 2.000 посетители, чија зграда претставува убав прилог на канадската архитектура, библиотека, помошни простории и огромен паркинг. Покрај духовното живеење, МПЦО »Св. Климент Охридски« е средиште на културно-просветното, националното и спортското живеење на потолемниот крај Македонци. Во составот на општината работи познатата фолклорна група »Македонка«. Исто така во општината работи и литературното друштво »Браќа Миладиновци«, прво и единствено од веков вид. Во севкупното живеење на црквата »Св. Климент Охридски«, женската секција има посебна улога и дава

значаен прилог. Таа е организатор и учесник на голем број манифестации, меѓу кои на Интернационалниот караван на нациите во Торонто, на Црковно-националните манифестации, како и на бројни активности македонската колонија. Во составот на црквата работи и драмската секција, библиотеката, шаховската и спортската секција, потоа – црковниот хор, неделното училиште на македонски мајчин јазик и други секции.

ЦРКВА »СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ«, ВО ЛОРЕИН, САД

Лореин се наоѓа на езерото При, има околу 200 илјади жители и развиена индустрија за железно, челик, машини, текстил и бродоградба. Градот е основан во 1807 година.

Меѓу 55-те националности од целиот свет што живеат и работат во градот Лореин, држава Охајо, видно место заема македонската етничка група. На тие американски простори на северо-западната страна од брегот на големото и пространо езеро Ири, е подигнат Светоклиментовиот светилник за македонските генерации МПЦ – »Св. Климент Охридски«. Овој значаен црковен храм и културно-просветен центар е собиралште на македонските доселеници што живеат и работат

во градовите Еиван, Лореин, Кливленд, Илирија, Емерст и во пошироката околина. А Македонци во овие градови има над илјада. Тие главно дошле од Битолско, Преспанско, Охридско и од скопскиот дел на Македонија.

Во минатото голем број македонски иселеници од овој дел на Охајо ги задоволувале своите духовни потреби во црквата »Св. Кирил и Методиј«. Таа е градена претежно со средства на Македонците, меѓутоа поради многу околности, потпаднала под јурисдикција на Бугарската црква. Така, наместо духовно училиште за Македонците, црквата станала мачилиште. Затоа, чесните Македонци не мируваа, туку поведени и од силниот подем и од активностите на нивните сонародници од Колумбос, во Торонто, Гери, Батало, Виндзор... почнаа да се организираат врз национална основа. Како резултат на тоа »Македонско-американскиот спомагателен клуб« прерасна во македонска православна црковна општина »Св. Климент Охридски« под јурисдикција на МПЦ.

Прва архиерејска литургија на македонски јазик во оваа македонска колонија е отслужена во украинската црква »Успение на пресвета Богородица«, во август 1978 година. Потоа, поведени од бројните активности, доброволни прилози и донаторства, Македонците купуваат големо место во Еиван, каде што во почетокот е изградена црковна сала со привремено адаптиран олтар, а денес до салата се вишнее МПЦО »Св. Климент Охридски«.

Еден од позначајните датуми за Македонците од овие простори е 14 август 1983 година, кога во присуство на повеќе од илјада души, надлежниот архиереј – митрополит Кирил, ја освети салата и ја даде во употреба.

На 11 август 1985 година, митрополитот Кирил, во сослужение на пет свештени лица, пред голем број верници и во присуство на градоначалниците на Лореин и Шефилд Леик, беа осветени темелите на новата црква. Потоа, на 17 јули 1986 година, пак, е завршена изградбата на новата црква и е извршено мало осветување. На тој ден е извршен и првиот обред во црквата.

Една од поважните активности е редовното учество на фестивалот на нациите што се одржува секоја година во Лореин, на кој Македонците се претставуваат со својата фолклорна група, а која во 1985 година беше домаќин на оваа манифестација. Во составот на црковната општина, покрај играорната група и женската секција во која членуваат голем број Македонки, активно работат

Порталниот дел на црковниот храм »Свети Климент Охридски« со позлатената купола

црковен хор, фудбалски тим и неделното училиште.

ЦРКВА »СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ« ВО ЊУЈОРК, САД

Во најголемиот град на светот – Њујорк, кој е распространет на островот Лонг Ајланд, крај брегот на атланскиот Океан, е формирана МПЦО »Св. Климент Охридски«. Таму, во најголемата светска банкарска, финансиска и културна престолнина, градот со најголемо пристаниште во светот и светски студентски центар со 11 универзитети, метропола со највисоки облакодери во Менхетан, со најпознатите улици Бродвеј и Волстрит и седиштето на Обединетите нации, живеат и работат околу 5.000 Македонци од сите краишта на Македонија. Нив особено ги има од Битолско, Преспанско, Охридско, Струшко, Леринско, Тетовско, Скопско, Кичевско, Прилепско...

Македонските иселеници во градот Њујорк и во пошироката околина претежно се собираат и се активни во македонскиот духовно-културен дом »Св. Кирил и Методиј« и »Св. Никола« во државата Њу Џерси. Меѓутоа со зголемувањето на нивниот број, а по-

ради пространоста на нивното живеење, се појави потреба од формирање нова македонска православна црковна општина во Њујорк, која ќе биде средиште за поголемиот број Македонци на тие светски простори. Затоа, по иницијатива на неколку македонски семејства претежно од Њујорк и од блиската околина, на 17 мај 1987 година се одржа Македонско основачко народно собрание. Беше одлучено црковната општина да го носи името на охридскиот чудотворец и покровител на МПЦ – »Св. Климент Охридски«.

Како резултат на активностите превемени од членовите на оваа црковна општина, на 31 јули 1987 година, тоа беше регистрирана кај американските власти на државата Њујорк. Потоа Светиот синод на МПЦ на 22 октомври истата година, донесе одлука црковната општина »Св. Климент Охридски« да биде примена под канонска и духовна јурисдикција на МПЦ, и со тоа да биде составен дел од Американско-македонската епархија. Црковната општина има свој правилник одобрен од Светиот синод на МПЦ, според кој се раководи и презема активности за духовно единство на македонските иселеници по тој дел од демократските американски држави.

ЕДНА ЕПИЗОДА

До балканските војни македонскиот народ живее во рамките на Отоманското царство, без слобода, национални и граѓански права, на единствената своја територија која од секогаш се викала Македонија народот себеси се одредувал како македонски. Македонскиот народ ги имал и ги има сите атрибути као нација: територија, историја, национална култура и јазик, економска и стопанска заокружена целина.

Геополитичката положба на Македонија и нејзините економски ресурси меѓутоа развија као соседните држави незазичтен апетит. Србија, Бугарија и Грција кон средината на 19 век веќе имале свои држави, додека очите им биле вперени кон Македонија. Политиката на тие држави го оспорувала и се уште го оспорува националниот идентитет и ентитет на Македонците. Српската политика тврди дека Македонците се Срби, го забранува името Македонија наметнувајќи го името Јужна Србија, додека пак бугарската политика го признава името Македонија тврдејќи дека Македонците се Бугари а Грција пак развива теза дека Македонците се «славофони-Грци».

Како што е познато втората балканска војна се водела исклучително за поделбата на Македонија. Балканските држави Србија, Грција и Црна Гора како победници и Бугарија како победена сила, на 10. август 1913. г. во Букурешт потпишале мир и се согласиле да ја расчеречат Македонија. Македонија и македонскиот народ тогаш се поделени на три дела, така што секоја од овие држави приграбила по еден дел и тоа: Грција 51%, Србија 32% и Бугарија 17% од нејзината природна географска и етничка територија.

По I светска војна, по долги преговори, на 10 август 1920. г. силите на Антантата склучиле мировен договор со Турција во Севр (предградие на Париз) со кој Турција престанала да постои како султанска држава, а се родила парламентарна Турција на чело со големиот Мустафа Кемал паша-Ататурк. Овој договор Турција никогаш не го ратифицирала. Таа нова Турција извојувала значителна победа во судирот што го предизвика Грција, при што франсуските и италијанските трупи биле принудени да ја напуштат турската територија. Долготрајните преговори што се водела помеѓу завојуваните страни беа довршени и санкционирани со нов мировен договор потпишан во Лозана на 24. 7. 1923. г. кој ги ревидирал условите на мировниот договор од Севр.

Без оглед на тоа што мировниот договор од Севр не стапил во сила, особено важно е да се истакне дека во точките 7, 8 и 9 грчката влада презела обврска «да ги заштити негрчките народности во Грција». Во овие точки на мировниот договор прецизирани се обврските на Грција, дека таа ќе овозможи употреба ба мајчиниот јазик, просветна дејност, слобода на вероисповест и др. за сите малцинства во Грција. Најголемото малцинство представувале Македонците кои го населувале целиот дел што го приграбила Грција и кој денес се нарекува Егејска Македонија или Приморска. Во тој дел живеат околу милион Македонци. Тоа го тврдели докажал и познатиот македонски публицист Коста Веселинов, во својата студија «Национално-поборени народи и национална малцинства» отпечатена во издание на Национално-научната библиотека «Клуб N° 1» во Софија, 1938. г. Истиот автор докажува, поместувајќи ја Грција во такви земји, дека во неа има обесправени народи до 30% меѓу кои се Албанци, Бугари и најмногу Македонци.

Во сите погоре споменати договори (мировни) и други меѓународни акти, смислено се избегавало да се нагласи, дека се работи за една нација со сите нејзини атрибути, со кои требала да биде призната. Се разбира дека за тоа не се одговорни само балканските држави, бидејќи голема одговорност делат и европските држави кои во тоа време ја кроеле и скроиле судбината на «малите народи» предводени исклучиво од своите егзистички интереси. Без било какви скрупули и без грижа на совеста тие овозможиле и придонеле еден народ (македонскиот) да ја изгуби својата слобода и да биде поробен и расчеречен од соседните држави. Со признавањето на македонската нација, европските држави тогаш би и се замериле на Грција, Србија и Бугарија, а со нив тогашна Европа имала свои одредени планови. И зар е чудно што македонскиот народ тогаш ја проколна Европа, што е особено видно во народната песна «Од врв Пирин планина»:

Проклета и триклета
да бидеш ти, Европо,
блуднице вавилонска.

Како да не било сето тоа створено доволно, та балканските држави отишле и подалеку. Во Друштвото на народите во Лозана, на 29. 9. 1924. Грција го потпишала т.н.т. «Мали протоколи» во кој се прецизира дека се работи «за заштита на грчкото малцинство во Бугарија и бугарското во Грција». Преговорите се воделе помеѓу Грција и Бугарија за да се изврши «доброволно преселување и замена» на Грци од Бугарија со «Бугари» од Приморска Македонија, односно Македонци од Беломорска македонија. На Грција тоа и одговарало бидејќи на тој начин се «ослободувала» од еден «голем дел» Македонци сиздавајќи простор за населување на Грци и други од Мала Азија и Бугарија. Бугарија од своја страна успеала во тоа, со овој акт Македонците од Беломорска Македонија да се оквалификуваат како «Бугари». Очигледно дека Бугарија и Грција имале слични интереси, па се покренала голема пропагандна кампања во прилог на «Мешовитата грчко-бугарска комисија» како подршка на т.н.т. «доброволна размена на малцинствата».

ПРВО МАКЕДОНСКО
ЦРКОВНО ПЕЕЊЕ

«Македонскиот осмогласник од д-р Сотир Голабовски претставува значајно дело за македонското црковно пеење и иден музички прирачник во Македонската православна црква

Неодамна, во издание на Книгоиздателството Култура излезе од печат книгата Осмогласник за македонското црковно пеење од познатиот музиколог по потекло од Струга д-р Сотир Голабовски. Ова значајно музичко дело е прво од ваков вид во Македонија и претставува голем придонес во пополнувањето на празнината во македонското црковно пеење. Книгата за прв пат се појави во текот на одржувањето на Струшката музичка есен, кога во црквата «Св. Горѓија» беше претставено пред многбројните љубители на македонското народно црковно пеење и кога октетот «Јован Кукузел», на чело со солистот протаѓакомот Александар Цандовски одржа концерт со презентирање музички творби на Македонскиот осмогласник.

Инаку, почетоците на македонското црковно пеење се наоѓаат уште во времето на Св. Апостол Павле, кој во Македонија формира три цркви. Обиди за обновување на старото македонско црковно пеење се прават уште во минатиот век со појавата на зборникот на црковни песнопеења наречен «Пасхахија» од охридскиот Јован Хармосин-Охридски, печатен во Цариград во 1869 година, потоа Златоустовата литургија од прилепчанецот Атанас Бадев, печатена во Лајпциг 1898 година и други, а сепак подолг период во црквата се употребуваше народното црковно пеење од Стеван Мокрањац. Затоа, со право се вели дека новиот Македонски осмогласник претставува значајно дело и придонес за македонското црковно пеење, кое со векови се пренесува од колено на колено и е дел до културното наследство на македонскиот народ.

С. Николовски-Катин

Како резултат на овој договор помеѓу Грција и Бугарија, голем дел од македонскиот народ и население иселен е од Приморска Македонија, од своите огништа каде што живеел со столетија. На нивно место, во нивните домови, доведени се Грци и други прогрчки елементи од Турција и Бугарија, при што име е разделен и имотот на иселените Македонци.

Се цени дека е тоа првиот голем ексодус на Македонците од Приморска (егејска) Македонија, но не и последен. Не само од денешен, туку и од тогашен аспект, жалосно е и криминално што Европа сето тоа го примила како нормално и со одобрување.

Советот на Друштвото на народите, во март 1925. г. ја разгледувал состојбата околу реализацијата на меѓународните обврски што ги прифатила грчката влада, при што нејзе и упатил и три прашања со задолжителен одговор за мерките што ги презема на просветен и верски план за македонците во Грција, особено за тоа што зборува «словенски јазик». Во овој акт Македонците не се третираат ни како српско, бугарско или друго малцинство, туку како малцинство кое зборува словенски – «Slav speaking minority»! Бугарската влада се обидела ова малцинство да се третира како бугарско, но грчката влада остро реагирала и категорички и оспорувала на бугарската влада да се интересира за ова малцинство, бидејќи тоа не се Бугари, тврдејќи дека единствено Друштвото на народите може да има компетенции за правата на ова малцинство.

Грчката влада го известила Друштвото на народите дека не превзела мерки за «заштита на малцинството кое зборува «словенски», за тоа што сметала дека со конвенција за реципрочно иселување ќе биде иселено сето такво население надвор од Грција. Истовремено во одговорот на грчката влада изнесено е тврдење дека се преземени мерки за отворање училишта на словенски јазик за следната 1925/26. г. и за овозможување вероисповест на словенски јазик. Како аргументација за вакво тврдење се наведува дека е подготвен и веќе отпечатен учебник за словенските деца во Грција под име «ABECEDAR».

Во врска со овој ABECEDAR треба да се истакне следново:

- ABECEDAROT го составила специјална комисија на грчката влада и тој е отпечатен во Атина на државен трошок
- ABECEDAROT е печатен на латиница (фонетски приспособен на македонскиот јазик)
- ABECEDAROT е составен вез основите на леринско-битолскиот дијалект (Лерин како град е во состав на Грција, а Битола во Србија).

Во текот на 19 век биле печатени повеќе учебници на македонски јазик (сеуште некодифициран – значи на дијалектална основа), а овој ABECEDAR представува прв учебник подготвен за македонските деца и печатен од една легитимна влада, за своите граѓани под покровителство на Друштвото на народите. Овој чин на грчката влада тогаш бил осуден, солидарно и во Софија и во Белград. Во Софија дури биле ангажирани највидни бугарски филолози и слависти да и помогнат на бугарската дипломатија. Белград отишол и подалеку. Инспирирал и организирал две села во Приморска Македонија, да упатат петиција на српски јазик (што е сторено) до Друштвото на народите, во кое потписниците се декларираат како Срби и бараат права за вистинското малцинство – српски јазик и српски училишта, како би го сочувале својот јазик од погрчување! При тоа била организирана пропагандна акција и ветувања дека оние што ќе се изјаснат како Срби, дека ќе добијат бесплатно земја, српски учители и српски свештеници.

Грчката влада, веднаш потоа упатува до Друштвото на народите петиција од истите села, во која се тарди дека «во овој крај нема српски институции и дека не се зборува српски јазик».

Во Друштвото на народите овие петиции биле повод на грчката влада да и се упати следното прашање «Грчката влада тврди дека тоа население не зборува српски, а при тоа не изјавува на кој јазик тоа население зборува. Од грчката влада се бара хитен одговор со одреден рок врз прашањето на кој јазик зборува тоа население». Во последниот момент, пред истекот на рокот, грчката влада со телеграма го известува Друштвото на народите дека во овие села народот не знае ни српски ни бугарски и дека не користи друг јазик освен «словено-македонскиот идиом». На тој начин грчката влада за прв пат и службено го признала националниот идентитет и ентитет на Македонците во своите државни граници, односно низ јазикот и низ ABECEDAROT, кој го отпечатила самата.

Оваа епизода од историјата на Македонија уште еднаш укажува и докажува дека македонскиот народ представува посебен културно-национален ентитет, кој сеуште се бори за своја целосна афирмација. Тоа на извесен начин го согледало и Друштвото на народите, но за жал од неразбирливи причини, заради политички спекулации, Друштвото на народите немало снаги да оди до крај. Тоа пак овозможило еден народ да биде поделен на три дела и да верува и чека дека кога-тогаш ќе биде овозможено неговото обединување со остварени целосни граѓански и национални права според европските и меѓународни стандарди.

Драшко Серафимов

Крушево.

Промовирана книгата «Турски документи за Илинденското востание» што ја издаде Архивот на Македонија

ЗАОКРУЖЕНИ СОЗНАНИЈА ЗА ВОСТАНИЕТО

• Зборникот од 172 документи по избор на д-р Александар Стојановски го промовираше министерот за култура Гунер Исмаил

Неодамна во НУБ «Климент Охридски» беше промовирана книгата «Турски документи за Илинденското востание», што во избор, превод и редакција на д-р Александар Стојановски ја издаде Архивот на Македонија. Книгата што е зборник на 172 документи од депозитот на Османлискиот оддел на Генералната дирекција на турските државни архиви во Истанбул, испратени и снимени во рамките на заемната соработка меѓу македонската и турската архивска установа, ја претстави министерот за култура Гунер Исмаил. Изданието содржи документи што се однесуваат на Битолскиот вилает, настанати за време на самото Илинденско востание, а фрагменти од нив беа прочитани на промоцијата.

Претставувајќи ја книгата, министерот Исмаил рече дека таа овозможува увид во документацијата на турската империја, како втора страна во ова востание, со што се заокружуваат сознанијата за причините и последиците од оваа воена конфронтација. Во таа смисла оваа книга е растроварена од црно-белата интерпретација на историскиот настан и овозможува да се види како функционира една држава која наспроти себе имала организирана воена сила.

КАКОВ БИЛ ИТЕР ПЕЈО

По кажување на «очевидци» (кои никогаш не го виделе) Итер Пејо бил ваков.

На лика: низок, шишав, со голема глава одоколу бричена, на средото китајско перче, широко испупчено чело, големи широки уши и големи воловски очи, со лебди образи, широка уста, шалпест нос, со надолу наведени рунтави мустаки. Нозете му биле криви — најмаклии што се вели за кај коњите, и куси, стапалата мечкини, рацете доста куси, по доста дебелите во прстите. Широк во плеките, дебел а кус во вратот.

Од облека Пејо носел: на главата бела валаница — капа слична на арнаутско кече, широка бела кошула опашана преку половина со сицимка. Градите, и зиме и лете му биле разградени, но заштитени од студот од честите и дебелите влакна — козина. На нозете носел волнени бели гаки на голо месо, та да не ја стега сицимката со која ги врзувал да не го глода по колковите, повеќе ги придржувал со десната рака да не му навртат под колена. Зимно време носел изгужвени чорапи и свински опинци, а лете одел бос само по опинци. Оддел од колк на колк и во снегот си правел пат со колениците. Спилел по зајачки — со отворени очи, а кога јадел ја кривел долната вилица, наместувајќи ги залаците на останатите здрави заби.

Каков бил во умот Пејо, ќе ни го претстават приказните во оваа книшка.

ОБЛОГ

Две-три прилепски бежиња разбрале за итроштините на Итер Пеја и таман дошол Пејо во Прилеп на пазар, го нашле на анот и, за да го насамарат, му рекле:

— Ајде, Пејо, да се обложиме оти не можеш да преседиш нокеска на ќерамиди. Ако преседиш, ќе ти дадеме сто лири.

Времето било зима и многу студено, та бежињата си мислеле оти Пејо не ќе кандиса на облогот. Па и ако кандиса да остане нокеска на јасникот, нема да остане жив.

Арноама, Пеја го засрбев ребрата за сто лири и си вели:

«Сопанка му. Јас сум сиромав па сиромав. Ако останам жив, ќе и' речам збогум на сиромаштината, а ако умрам од студ — ќе се спасам од неа. Кога да видиш, жив-умрен, на кар сум!» И реши да се обложи со бежињата.

Го качија нокта на една кука на ќерамиди. Ни сакме, ни гуне, ништо не му дадов да си земе. Тресе вилиците Пејо, шерпа клинци и плочи цела нок. Нели пукна зора — се осамна, достиска душа, не умре!

Кога дојдоа утрото бежињата, за чудо, Пејо еве ти го каде мртка на ќерамидите. Слезе, сиромав, се порастрча нагоре-надолу да му се пуштат дамарите и да се позатопли, и им отиде да им ги бара парите.

Овие небаре се зачудија, па му велат:

— А бре, Пејо, како остана жив ти нокеска? Може навалили оган горе на ќерамидите, што ли?

Пејо почна да се брани и им вели:

— Море, ни оган навалив, ни ништо, туку давајте ги парите, не играјте си мајтал со мене, сиромав!

Не, бре брате. Бежињата сакаат да измрдаат од облогот, а Пејо сака да си ги земе заслужените сто лири. Почнаа да се расправаат: бре си се греал негде, бре не сум ни видел оган. Не, си се греал, бре јок. Најпосле му падна на ум на едно од бежињата и го праша Пеја:

— Ама ич нигде не виде оган нокеска, бре Пејо?

— А бре, агачко, видов таму негде во планината под Крушово, туку оттаму доведе колку е далеку?

— А, а, а, ах! — повикав сите бежиња во еден глас. — Ти си греал, ќерата цела нок, па сакаш од нас пари да земеш, а? Ај, сиктер оттука да не ти ги скршиме коските.

Што ќе прави Пејо, сиромав. Си киниса, си заплака. Се греал од триесет километра далечина. Но што ќе прави: кај е сила — нема правина.

Оди време, оди, дојдоа истиве бежиња на лов по Мариово и ги донесе фаволот и во Пејовото село.

Бре ош, бре држ', Пејо ги дочека како што се дочекуваат бегови, но му падна на ум нивната подигравка, па си намисли да им врати мило за драго. К'е ги вика, Пејо, денеска на ручек!

Тие одвај дочекаа мувте ручек, се надеваа оти ќе падне и ракија, алва, а најмногу од се' — белки Пејовица е млада да ги послужи. И дојдоа кај Пеја. Се вртка, се шутка Пејо, домаќин е. Носи ракија, кафе и излегува понабргу да види дали е готов ручекот.

Помина дваанаест саатот, ручекот уште не е готов. Помина едниот, па двата, па трите, се стори ужина, ручекот од Пеја никако да втаса!

— Ајде бре, ќерата, Пејо, оти не го носиш ручекот? — прашаа бежињата.

А Пејо се поднасминува под мустаќ и им вели:

— Уште малку, агачко, уште малку, беже — и излегува почесто да види дали е печено телето. (Така ги излага, дека ќе им пече теле).

Најпосле им се стемни на бежињата, ги сви црвцето за јадење и станаа да видат каде се пече или вари ручекот.

Кога го прашаа Пеја каде е ручекот, тој ги зеде по него и им вели:

— Елате да видете! И ги одведе во градината под една топола. Под тополата навален оган, а нигде нема ни котел да вари, ни ражен да се врти, нити пак нешто да мириса на манца.

— Каде е телето, бре пезевеник? — се разултија бежињата на Пеја. А Пејо одвај го дочека прашањето, па им вели:

— Ене го нееееее котелот со телето — и им го покажа со главата на врвот од тополата, — туку уште малку не е доварено месото!

Бежињата се налутуја и почнаа да се спремаат да го бијат што ги излага, па му вели едно од нив:

— Кога се видело и чуло, бре ќерата, на врвот на тополата месото, под тополата оганот, па да се свари?

— Ами како се греев јас, беже, од Прилеп, а оганот во Крушево?! Парите, пезевеници низедни, оти сите сега ќе ве исколам, — им се пофали Пејо и го извади од чорапот својот анџар, со кој си го тераше тромото магаре, дупејќи го во вратот.

Видоа-невидоа, бежињата ги одрзаа кесината му дава На пеја сто лири и си кинисаа гладни, та дури во Прилеп.

МАКЕДОНИЈА ДЕНЕСКА

Д-Р ОРДЕ ИВАНОВСКИ

Духовното и културното обединување и националното единство на Македонците, како во Република Македонија, така и на оние што живеат надвор од неа е императивна потреба и татковинска обврска на сите Македонци за успешното довршување на ослободителните цели и задачи на македонската револуција, која трае и денес...«

Еден од нашите еминентни креатори и афирматори на научната историска мисла, д-р Орде ивановски, е роден во 1928 година, во Прилеп. Основно образование завршува во Прилеп, средно образование во Загреб, а Филозофски факултет (група: Историја) во Скопје, во 1955 година. По дипломирањето се вработува во Институтот за национална историја и се ангажира во проучувањето на македонската историја, првин на Среден век, а потоа на Македонското прашање и ослободителната борба. Во 1965 година докторира на тема: »Балканските социјалисти и македонското прашање од 90-тите години на 19-тиот век до формирањето на Третата интернационала.«

Во периодот од 1975–1978 година бил директор на Институтот за национална историја во Скопје. Има богата и мошне разновидна творечка актива.

• На нашиот географски простор се одвива едно ново историско време, пред кое се отвораат многу актуелни задачи. Вие почитуван д-р Ивановски, можете компетентно да ни укажете во што се состои најактуелната задача на историскиов миг?

– Најактуелни се повеќе задачи од внатрешен и надворешен карактер. Од надворешните задачи ќе ги наведем: меѓународното допризнавање на Републиката и воспоставување дипломатски односи. Потоа, зачленување во сите меѓународни организации, разрешување на спорот со Грција и статусот на македонците во Приморска Македонија, отстранување на блокадите и воспоставување билатерални преговори за одржување добрососедски меѓудржавни односи во сите сфери, добивање на правичен надомест поради ембаргото спрема Сојузна Република Југославија, воспоставување праведна граница со Србија, праведно распределување имотот на поранешна Југославија, отворање културни центри во странство; успешно реализирање на меѓународните заеми и инвестициони проекти.

• Ова беа актуелните задачи од надворешен карактер. Да подзапреме и на оние од внатрешен план.

– На внатрешен план: до донесување на законите за правна држава и одредување на компетенциите на законодавците, извршната и судската власт; довршување на започнатата приватизација без злоупотреби; воспоставување на пазарна економија со праведна социјална политика, ликвидирање на сивата економија, криминалот, подмитувањата и контрола на информацијата, запирање падот на индустриското производство, намалување на невработеноста преку изградување нови производни капацитети и организирање јавни работи со што ќе се ублажи и социјалната тензија, ни претстои и поделотворна работа на Парламентот, успешно завршување на пописот и на новите парламентарни избори; остварување на духовното и културното обединување на сите Македонци; поактивно вклучување на нашите сонародници во економско-културниот живот на Република Македонија; општа амнестија на судените за обединета Македонија; уредување статусот на Македонците што живеат во соседните држави; ублажување на иселувањето на Македонците во странство, доразвивање на националната свест и историската совест; посилено пулсирање на македонската култура со нејзиниот национален идентитет и континуитет; рационализација и интеграција на културните институции и манифестации; негување на меѓунационалните и меѓудржавните односи; почитување правото на лично мислење и дејствување правото на лично мислење и дејствување и др.

• Науката е Ваша доминантна преокупација и дејност. Која е основната задача на историската наука во едно вакво вриежно време?

– Во актуелниов разбранет, динамичен општествено-полуралистички историски миг македонската историска наука, како учителка на животот на луѓето, зазема истакнато место во извлекување поука од минатото и предвидување иднината, и посебно во изградувањето на националната и историската свест и совест, за совладување на бројните внатрешни и надворешни проблеми со кои денес е соочена Република Македонија. Голема е улогата и на другите научни гранки: техничко-технолошките и хуманитарните во изградувањето на индустриска земја со развиена демократија и цивилизациска култура, која претставува виза за влегување во обединета Европа.

• Нашата историска наука, иако релативно млада, во проучувањето на богатата македонска историја има реализирано крупни научни резултати (презентирани и преку богатата издавачка продукција), што се признаени и од светската историска наука. Наведете ни некои пофундаментални остварувања и проекти што се во тек.

– Меѓу покрупните остварувања спаѓаат: тритомната ИСТОРИЈА НА МАКЕДОНСКИОТ НАРОД, преведена и на странски јазици, бројни монографски студии за личности и настани од сите историски периоди. Се привршуваат седумтомната ИСТОРИЈА НА МАКЕДОНСКИОТ НАРОД, МАКЕДОНСКИОТ ИСТОРИСКИ РЕЧНИК и други студии. Успешни се и бројните научни републички и меѓународни собири на кои се презентирани најновите научни сознанија со македонска историска тематика и нивна јавна афирмација. Во одбележувањето на 100-годишнината од формирањето на ВМРО беа остварени крупни зафати и во издавачката дејност и во рамките на културните манифестации, научните собири и тн.

• Современата македонска литература, уметностите, фолклорот, другите научни дисциплини, спортот – дадоа свој значаен придонес во пробивот и афирмацијата на нашите вредности, белези и достоинства во светот. Какви се можностите на историографијата во сегашните услови на блокади, негирања, ембарга, отежнати финансиски можности? Имаме ли многу празнини што ни пречат во реализацијата на научните проекти?

– И покрај пречките што беа правени од страна на земјите што го негираат постоењето на македонската нација, нашата историска наука има реализирано плодна меѓународна соработка преку размена на публикации, учество на меѓународни собири и студиски престои преку кои се шири историската вистина за македонската нација и се сфирмира Република Македонија. Голем е уделот во популаризирањето и афирмирањето на историската вистина на современата македонска литература, белетристиката, театарот, кинематографијата, сликарството, Архивот на Македонија и други бројни институции, асоцијации и творци преку нивните остварувања особено со историска текатика. Но, сепак, се уште има, од објективни и субјективни причини, празнини со бели страници и табу теми што треба да се пополнат и разрешат. Од објективните би ги спомнале нејзината релативна младост и блокадите и ембаргата на архивистичките истражувања во архивите во земјите каде што најмногу се наоѓа архивската документација за нашата историја. Во последно време овие пречки се отстранети, иако не сосема, па состојбата со прибирањето нова архивска документација е значително подобрена. Архивот на Македонија е значително збогатен со бројна нова документација од повеќе странски земји, а најмногу од Турција, Бугарија, Русија, Романија, Франција и др.

Од субјективните причини би ги спомнале: неодговорниот однос на поранешната еднoпартиска власт спрема историското наследство и континуираното проучување на македонската историја од најстарите времиња до нашево живеење. Се форсираше најновата историја од 1941. г. па до 60-тите години, дозирана со партиска идеологија. Со осамостојувањето на Република Македонија нашата наука се ослободува од овие слабости.

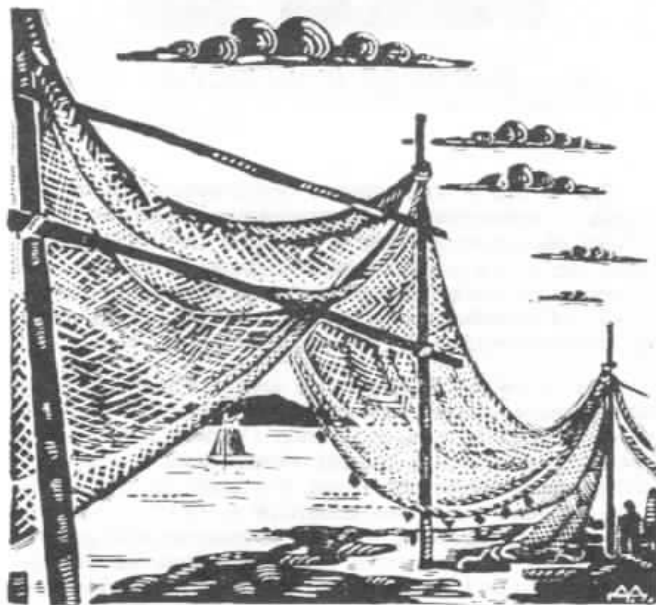
• Кои се приоритетните зафати, што треба да ги реализира нашата сегашна историографија, доколку не сакаме подоцнежните поколенија да не осудуваат?

– Меѓу бројните зафати, кои денес поинтензивно треба да се решаваат, приоритетно место заземаат оние што се сврзани со внатрешните и надворешните потреби на Републиката, а тоа се: довршување на деидеологизацијата и деполитизацијата на историската наука и нејзиното заштитување од новата повеќепартиска идеологизација и политизација за да не се претвори во слугинка на владејачките и опозиционите партии; континуирано проучување на сите историски периоди; проучување и научно вреднување на историските заслуги на онеправданите револуционери; разрешување на сите табу теми и пропусти, ако не сакаме подоцна историјата да нè осудува; воспоставување на плодна меѓународна соработка со научните институции и др.

• Колку политиката ја сфаќа и ја прифаќа нашата научна вистина?

– Оние земји што имаат развиена демократија и кои пријателски се расположени спрема праведната ослободителна борба на македонскиот народ и неговото право за самоопределување и создавање своја сопствена држава – научната вистина ја примаат реално и ја користат во градење на односите со нашата Република и во одбрана на македонските интереси меѓу неинформираниите или меѓу државите негатори на македонската нација. Меѓутоа, оние кои во минатото и сториле неправда на Македонија со завојување и делба со неправедни меѓународни договори (Букурешкиот, Парискиот во 1919 и 1946 г.), како и со своите класни и национални

интереси и покровителства над балканските земји – тие имаат негативен однос спрема македонската историска вистина. Такви во минатото беа победничките и поразените сили, балкански и европски. Нивниот однос во сегашниов историски миг еволуира кон позитивно, но сепак е обусловен од нивниот класно-политички интерес и врзаноста со балканските земји, особено со Грција, чија агресивна антимакедонска пропаганда сè уште ја поддржуваат, иако во последно време ја напуштаат со меѓународното признавање на Македонија. Случај на резервираноста спрема нашата реалност и вистина имаме кај соседните земји. Некои од нив се сообразуваат со неа, со тек на меѓународното признавање на Македонија како што се: Бугарија, Албанија и поранешните југословенски републики Словенија, Хрватска, Босна и Херцеговина. Меѓу нив Бугарија со непризнавањето на македонската нација и Албанија со командувањето на Албанците што живеат во Македонија – сè уште имаат резерви. Србија нè признава за нација, а не за држава, а Грција ни едното ни другото и врши притисок да се откажеме од сопственото историско име и од грижата за нашите Македонци што живеат во Приморска Македонија без национални слободи. Но, ние веруваме дека постапно македонската вистина ќе биде општопризната од сите демократизирани земји.

• Вашето гледање на духовното и културното обединување на Македонците овде и во светот?

– Духовното и културното обединување и националното единство на Македонците како во Република Македонија, така и на оние што живеат надвор од неа, е императивна потреба и татковинската обврска на сите Македонци за успешното довршување на ослободителните цели и задачи на македонската револуција, која трае и денес. За жал, такво од ред причини не постои ни во минатото ни денес, поради што нашето ослободување се пролонгирало. Поразите што ги трпела ослободителната револуција произлегле од отсуството на единството меѓу револуционерните предводнички сили и воопшто на разделениот македонски народ под притисок од соседните националистички пропаганди, чие делување и до ден денешен трае. Вербата и надежите во неговото остварување постојано биле присутни кај нашиот народ. Нашето неединство кумувало на сите несреќи на Македонија и на нашиот народ: почнувајќи со бројните востанија, балканските и Првата и Втората светска војна, меѓупартиската нетрпеливост, па до личната омраза, деструктивното делување во совладувањето на тешкотиите и извршување на државно-правните и стопанските задачи, на демократизацијата и влегувањето во обединета Европа. Порано разбивачки фактори на тоа неединство биле странските фактори,

Članak 33.

Za tumačenje određaba ovog Statuta i Programskih osnova nadležan je Glavni odbor i Tajnik.

Članak 34.

Tijekom pokrenutog postupka za isključenje iz Zajednice, na odluku Suda časti i Glavnog odbora član ima pravo na žalbu u roku od 30 dana od dana donošenja odluke i to Skupštini Zajednice.

Odluka Skupštine je konačna i neopoziva.

Članak 35.

Ovaj Statut i Programske osnove stupaju na snagu danom usvajanja na Skupštini Zajednice, a primjenjivat će se nakon dobivene suglasnosti od nadležnog organa Republike Hrvatske.

Članak 36.

Zajednica prestaje sa radom i djelovanjem kada to odluči Skupština na prijedlog 2/3 članstva ili o tome odluči nadležni organ Republike Hrvatske.

Zagreb, 19. 2. 1994. godine

Predsjednik

Dr. Nikola Grozdanovski

Na temelju članka 2. i 4. Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj, Skupština Zajednice Makedonaca u Republici Hrvatskoj, na svojoj sjednici održanoj 22. 12. 1991. u Zagrebu, donijela je:

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Statutom uređuju se pitanja značajna za rad, djelovanje i organiziranost Zajednice Makedonaca (u daljnjem tekstu Zajednice) koja nisu regulirana zakonom u Republici Hrvatskoj.

Članak 2.

Zajednica ima svojstvo pravne osobe, koju stječe upisom u registar društvenih organizacija. Zajednica je društvena organizacija.

Članak 3.

Puni naziv Zajednice glasi: Zajednica Makedonaca u Republici Hrvatskoj. Sjedište Zajednice je u Zagrebu.

Članak 4.

Zajednica djeluje na području Republike Hrvatske i surađuje sa sličnim i istovjetnim organizacijama na području Hrvatske, kao i u drugim državama sukladno međunarodnim konvencijama.

Članak 5.

Zajednica radi, djeluje i organizirana je **kao vanstranačka, nepolitička i neprofitabilna društvena organizacija.**

Članak 6.

Zajednica ima pečat okruglog oblika s ispisanim tekstom: Zajednica Makedonaca u Hrvatskoj; Zajednica na Makedončite vo Hrvatska, i The Macedonian community in Croatia – Zagreb.

U sredini pečata nalazi se amblem Zajednice o čijem obliku i izgledu odlučuje Glavni odbor Zajednice.

Članak 7.

Zajednicu zastupaju Predsjednik Zajednice, podpredsjednici te tajnik Glavnog odbora Zajednice.

Zajednicu zastupaju i drugi članovi Glavnog odbora temeljem njegove odluke.

II. CILJEVI, ZADACI I PROGRAMSKE OSNOVE

Članak 8.

Svrha utemeljenja Zajednice je okupljanje i zastupanje interesa građana Republike Hrvatske makedonskog porijekla u cilju očuvanja kulturnih i duhovnih vrijednosti makedonske nacije, makedonskog jezika, njegovanje i razvijanje makedonske književnosti, glazbe, umjetnosti i folklor, kao i njegovanje i razvijanje hrvatsko-makedonskih kulturnih i duhovnih veza i odnosa.

Članak 9.

Polazeći od trajnog interesa svakog naroda, pa tako i hrvatskog i makedonskog da produbljuje svoje spoznaje i civilizacijske domete, uzajamnošću i prožimanju različitih kultura i civilizacijskih dostignuća u cilju vlastitog obogaćivanja i razumijevanja civilizacijskih tokova europskog prostora i šire, predviđaju se i utvrđuju aktivnosti trajnog karaktera:

- organiziranje zajedničkih kulturnih manifestacija u suradnji s postojećim kulturnim institucijama u obje Republike,
- obilježavanje značajnijih datuma iz povijesti hrvatskog i makedonskog naroda, njihovog kulturnog i društvenog razvoja,
- organiziranje različitih književnih večeri, likovnih susreta, promocija knjiga, radio i TV-tribina i kontakt emisija,
- organiziranje društvenih tribina o pojedinim segmentima i pitanjima od obostroanog interesa iz gospodarstva, ekonomskog, političkog i znanstvenog područja,
- organizirati edukativne programe za predškolsku i školsku omladinu: dječju igraonicu na makedonskom jeziku, tečajevi: »da zborujemo makedonski«, likovne radionice i sl.
- organiziranje različitih informativno-izdavačkih poduhvata od obostroanog interesa, poticanje suradnje na uzajamno boljem informiranju kroz masovne medije i shodno potrebama izdavači određena glasila u Zagrebu, odnosno Hrvatskoj i Makedoniji.

Na temelju ovako široko postavljene orijentacije svake godine izradit će se konkretni jednogodišnji ili dvogodišnji plan rada i djelovanja koji će biti ponuden na društvenu verifikaciju i stimulaciju kulturnim i financijskim institucijama Republike Hrvatske i Republike Makedonije, kao i ostalim zainteresiranim institucijama gospodarskog, društvenog i općeg značaja i interesa.

Članak 10.

Za ostvarivanje cilja, zadataka i Programskih osnova Zajednica ima financijski plan – proračun koga utvrđuje i donosi Glavni odbor.

III. USTROJSTVO ZAJEDNICE (članstvo, tijela i način odlučivanja)

Članak 11.

Član Zajednice može biti svaki građanin Republike Hrvatske makedonskog porijekla, temeljem slobodno izražene volje, potpisivanjem pristupnice, prihvatanjem Statuta i Programskih osnova Zajednice.

Član Zajednice može biti svaki građanin Republike Hrvatske kao i strani državljani na temelju slobodno izražene volje, potpisivanjem pristupnice, prihvatanjem Statuta i Programskih osnova Zajednice.

Članak 12.

Član Zajednice ima pravo da bira i da bude biran u sva tijela Zajednice pod uvjetom da je punoljetan građanin Republike Hrvatske.

Članak 29.

Nadzorni odbor

Nadzorni odbor je tijelo Skupštine Zajednice od tri (3) člana.

Mandat članova Nadzornog odbora je dvije godine s mogućnošću reizbora.

Nadzorni odbor brine o sprovođenju odluka Skupštine kroz ukupan rad i djelovanje Zajednice, te o tome jedan puta godišnje izvještava Skupštinu.

Nadzorni odbor između svojih članova bira Predsjednika.

IV. IZVORI FINANCIJSKIH SREDSTAVA

Član 30.

Financijski izvori Zajednice su:

- članarine redovnih i potpornih članova
- dotacije iz proračuna Vlade Republike Hrvatske
- financijska pomoć zemlje matice – Makedonije
- sredstva različitih fondova Republike Hrvatske
- donacije i sponzorstvo
- darovi i zavještavanja.

Visinu godišnje članarine određuje Glavni odbor Zajednice.

V. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 32.

Izmjene i dopune Statuta i Programskih osnova Zajednice vrše se na sljedeći način:

- inicijativom 1/3 članova Skupštine
- inicijativom Glavnog odbora

Izmjene i dopune Statuta i Programskih osnova Skupštine donosi na isti način kao i ovaj Statut – nadpolovičnom većinom glasova verificiranih delegata.

Članak 26.

Upravni odbor izvršava slijedeće poslove i zadatke:

- izvršava odluke, zaključke i preporuke Glavnog odbora
- izvršava godišnji plan rada i djelovanja
- priprema i predlaže financijski proračun Zajednice
- prima redovne i potporne članove Zajednice
- predlaže počasne članove Glavnog odbora
- predlaže kandidate za pohvale, priznanja i nagrade
- predlaže postupak za isključenje iz Zajednice Suda časti i Glavnom odboru
- predlaže u skladu s Zakonom o javnom informiranju glavnog Urednika »Makedonskog glasa« Glavnom odboru
- razmatra i predlaže financijski proračun za rad i izlaženje »Makedonskog glasa« Glavnom odboru
- donosi Poslovnik o svom radu
- upravlja pokretnom i nepokretnom imovinom u skladu sa zakonima Republike Hrvatske
- predlaže utvrđivanje obima poslova i zadataka za stručno profesionalno obavljanje u administrativno-tehničkim i financijskim poslovima, te upošljava stručne osobe prema stručnim kvalifikacijama i zakonskim propisima
- obavlja sve druge poslove u skladu s Ustavnim zakonom o ljudskim pravima i slobodama, i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj.

Članak 27.

Sud Časti

Sud časti je mirovno-sudbeno vijeće Zajednice, koje je kao tijelo sastavljeno od 5 (pet) članova, s napunjenih 60 godina života i solidno materijalno i obiteljski opskrbljenih osoba.

Mandat članova Suda časti traje pet godina s pravom reizbora.

Sud časti između svojih članova bira Predsjednika i zamjenika.

Tajnik i Upravni odbor Gl. odbora pomažu u radu Suda časti.

Članak 28.

Sud časti razmatra i odlučuje o:

- pitanjima povrede Statuta i Programskih osnova
- pitanjima ponašanja i dostojanstva te narušavanja ugleda i etničkih normi među članovima Zajednice
- pitanjima prirode sukoba i nesporazuma među članovima Zajednice i međuljudskim odnosima
- poduzima mjere i radnje na otklanjanju nesporazuma i konflikata kod članova zajednice
- njegove Odluke su: opomena, javna opomena i isključenje.

Članak 13.

Članovi Zajednice mogu biti redovni, potporni i počasni.

Redovni članovi su sve građansko-pravne osobe, društva i udruženja, firme i drugi pravni subjekti.

Prijem u članstvo utvrđuje svojom odlukom Glavni odbor.

Potporni članovi mogu biti sve građansko-pravne osobe, društva i udruženja, firme i drugi pravni subjekti. Potporne članove isto tako svojom odlukom utvrđuje Glavni odbor.

Počasne članove pojedinačno predlaže Glavni odbor Skupštini, koja razmatra i donosi odluku o tome.

Počasni član može biti svaki pojedinac i građansko-pravna osoba koja svojim radom, djelovanjem i ugledom daje izvanredan doprinos radu i djelovanju Zajednice, njegovanju i razvijanju kulturnih i duhovnih vrednota makedonske nacije, njegovanju i razvijanju hrvatsko-makedonskih veza i odnosa, produbljivanju humanističkih i civilizacijskih dometa u afirmaciji makedonskog nacionalnog bića u europskim i svjetskim razmjerima.

Članak 14.

Članovi Zajednice imaju pravo i obvezu da sudjeluju u radu Zajednice, da daju prijedloge i mišljenja, da čuvaju i njeguju ugled i značaj Zajednice.

Članovi Zajednice plaćaju godišnju članarinu.

Članak 15.

Član Zajednice ima člansku iskaznicu koja služi za identifikaciju i nesmetani pristup u prostorije Zajednice.

Članak 16.

Članstvo u Zajednici prestaje:

- istupom po vlastitoj želji
- isključenjem
- brisanjem iz članstva
- smrću člana.

Članak 17.

Skupština Zajednice na prijedlog Glavnog odbora i Suda časti ili inicijativom članstva može pojedinog člana isključiti iz Zajednice. Odluka Skupštine je konačna.

Članak 18.

Organi i tijela Zajednice su:

- Skupština Zajednice
- Glavni odbor
- Upravni odbor
- Sud časti
- Nadzorni odbor.

Članak 19.

Skupština Zajednice

Skupština je najviši organ Zajednice koju čine članovi Zajednice okupljeni u organizacijama Zajednice na području Republike Hrvatske.

Skupština je organizirana na delegatskom principu.

Skupština radi i djeluje na redovnim i izvanrednim sjednicama.

Redovna Skupština se održava jedan puta godišnje, a izvanredna prema potrebi, na zahtjev Glavnog odbora, ogranka ili ogranka Zajednice ili najmanje potpisanom apelacijom 30 članova Zajednice.

Skupštinom rukovodi Predsjednik Zajednice ili jedan od potpredsjednika.

Predsjednika i potpredsjednike Zajednice, Skupština bira s mandatom od dvije godine s pravom na reizbor.

Članak 20.

Skupština obavlja sljedeće poslove i zadatke:

- donosi i vrši izmjene i dopune Statuta i Programskih osnova
- donosi Poslovnik o radu Skupštine
- bira i opoziva Predsjednika i potpredsjednika (2)
- bira i opoziva članove Glavnog odbora
- bira i opoziva članove Suda časti
- bira i opoziva članove Nadzornog odbora
- razmatra i usvaja izvještaje o radu Zajednice, Glavnog odbora Suda časti i Nadzornog odbora
- odlučuje o proglašenju počasnih članova
- odlučuje o povezivanju, udruživanju i suradnji s drugim Zajednicama, sličnim ili istovjetnim asocijacijama
- odlučuje po žalbi o isključenju člana iz Zajednice
- odlučuje o pohvalama, priznanjima i nagradama
- odlučuje o svim pitanjima od interesa za Zajednicu.

Članak 21.

Glavni odbor

Glavni odbor Skupštine Zajednice najviši je upravni organ Zajednice, koji ima 21 član. Mandat članova Glavnog odbora traje dvije godine s pravom reizbora. Zbog kontinuiteta rada i djelovanja 1/3 članova može ostati u trećem mandatu.

Članak 22.

Glavni odbor ima Predsjednika, potpredsjednika (2) i tajnika.

Predsjednik i potpredsjednici Zajednice su ujedno Predsjednik i potpredsjednici Glavnog odbora.

Tajnik Glavnog odbora bira Glavni odbor između svojih članova s nadpovlaštenom većinom glasova.

Članak 23.

Glavni odbor obavlja sljedeće poslove i zadatke:

- bira i opoziva članove Upravnog odbora
 - utvrđuje i donosi financijski jednogodišnji plan
 - utvrđuje i donosi jednogodišnji plan rada i djelovanja
 - predlaže počasne članove Zajednice
 - predlaže i utvrđuje kandidate za pohvale, priznanja i nagrade
 - razmatra i predlaže odluke o povezivanju, udruživanju i suradnji s drugim zajednicama, sličnim ili istovjetnim asocijacijama
 - razmatra i utvrđuje prijedloge o isključenju člana iz Zajednice
 - razmatra rad i djelovanje Suda časti
 - razmatra rad i djelovanje te odlučuje o izvršenjima Upravnog odbora
 - razmatra i usvaja izvještaje o radu ogranka – samostalnih društava Zajednice u Splitu, Rijeci i dr. te upućuje ih Skupštini
 - imenuje članove radnih grupa, komisija i sl. za izvršenje godišnjih i drugih planova i zadataka te koordinira njihov rad preko Tajnika
 - imenuje glavnog urednika te članove redakcije (na prijedlog glavnog urednika) glasila »Makedonski glas«
 - razmatra i odobrava financijska sredstva za nakladničke i druge sl. projekte
 - razmatra i usvaja zaključke o svim pitanjima od interesa za Zajednicu.
- Glavni odbor radi temeljem Poslovnika i programa rada. Sastaje se najviše jedan puta u tri mjeseca odnosno četiri puta u kalendarskoj godini. Ovisno o potrebama može i češće.

Članak 24.

Sjednice Glavnog odbora saziva i njima rukovodi Predsjednik ili jedan od potpredsjednika u zamjenu.

Glavni odbor donosi odluke, zaključke i preporuke **nadpovlaštenim brojem glasova**.

Glavni odbor djeluje preko:

- Upravnog odbora kao izvršnog tijela
- Komisije za gospodarsko-pravna pitanja.

Glavni odbor djeluje preko:

- Upravnog odbora kao izvršnog tijela
- Komisije za gospodarsko-pravna pitanja
- Komisije za slobodne aktivnosti i sekcije
- Komisije za kulturu i prosvjetu

Članak 25.

Upravni odbor

Upravni odbor je izvršno tijelo Glavnog odbora koji se sastoji od 9 članova izabranih između članova Glavnog odbora.

Sa radom Upravnog odbora rukovodi Tajnik Glavnog odbora a u njegovoj odsutnosti Predsjednik ili jedan od potpredsjednika.

особено завојувачките и културно-просветните националистички пропаганди на соседите. Денес учесници на тоа неединство се и бројните македонски политички партии, кои за придобивањето приврзаници го продлабочуваат тоа неединство, како во земјата, така и надвор од неа. Прогресивните сили и политичките партии треба да бидат носители на духовното и културното и национално обединување ако не сакаме историјата да не осудува, а нашата револуција да трпи и натамошни непотребни порази во довршувањето на целите и задачите на ослободителната борба.

Во духовното обединување и единство, секако, свој посебен и значаен придонес има и нашата црква, како своевидна институција и моќен и сугестивен аниматор на народниот дух.

● Вашата научно-истражувачка дејност постојано е во дослух со говорот на историјата и говорот на актуелниот живот. Веќе четири децении мошне продуктивно се ангажирате во истражувањето и презентирањето на историската научна мисла. Само по себе се наметнува и прашањето: што работите сега?

— Продолжувам со истражување и афирмирање на македонската историска вистина. Таа е презентирана во бројни мои студии за македонското прашање и национално-социјално-ослободителната борба. Паралелно со тоа вршам ревизија на фалсификувањето и присвојувањето на нашата историја од страна на туѓите завојувачки историографии. Моментно ја довршувам комплетната студија (финансирана од македонското Министерство за наука), посветена на револуционерното дело и живот на истакнатиот национален, социјален и интернационален револуционер и теоретичар ДИМО ХАЦИ ДИМОВ. Учествувам со своите прилози на тековните научни собири, како и во доработувањето на седумтомната Историја на македонскиот народ и Македонскиот историски речник, кои се реализираат во Институтот за национална историја. Со помош на Архивот на Македонија вршам нови архивски истражувања во архивите на Бугарија, од каде што се донесени нови документи. Со свои прилози учествувам и на повеќе трибини, на Радиото и Телевизијата, како и во македонскиот печат.

Разговорот го водеше:
Тамара АРСОВСКА

Се одржа осмиот охридски пливачки маратон

ТРИУМФ НА АРГЕНТИНЕЦОТ ФЕРНАНДЕС

● Во машка конкуренција првото место го освои Фернандес (Аргентина), а во женска најуспешна беше Томановиќ (Хрватска). — Томи Стефановски (Македонија) деветти, Теодора Раптис — трета

ранг-листа. Трет беше Словенецот Наце Мајцен, кој повеќе од 15 километри беше во водство, но во финишот немаше доволно сили.

Од македонските учесници на маратонот во оваа мошне силна конкуренција најдобар беше Томи Стефановски. Тој на целта стигна деветти со време од 5 часа и 48 минути.

Со посебно внимание се следеше маратонот во женска конкуренција. А со големи шанси стартуваше и нашата најголема надеж Теодора Раптис. Меѓутоа, таа имаше некоку малери. Пред стартот имаше температура од 38 степени, а за време на трката се расипа чамецот, кој ја следеше па речиси половина час пливаше сама. Сепак, до крајот Теодора Раптис ги издржа храбро сите напори и на целта стигна трета, со време 5 часа и 46 минути.

Победник на Охридскиот маратон во женска конкуренција е Наташа Томановиќ од Хрватска со време 5 часа и 39 минути. Томановиќ освен пехарот, освои парична награда од пет илјди долари. Втора на целта стигна големата фаворитка Карен Бартон од САД, кој е светска првенка и моментно водечка на ФИНА ранг-листата. Трета беше Раптис.

Инаку, на Охридскиот пливачки маратон стартуваа 30 маратонци од 14 земји (12 во машка и 9 во женска конкуренција). Во текот на трката двајца во машка и две во женска конкуренција се откажаа поради преголеми напори.

Д.Т. — М.А.

Аргентинецот Хулио Фернандес е јунакот на осмиот меѓународен пливачки маратон, кој по извонредни временски услови (сонце и мирно езеро) патеката долга 26 километри од „Свети Наум“ од Охрид ја мина за време од 5 часа и 11 минути. Бурно поздравен од над 20 илјади гледачи на 21 натпреварувач, колку што стартуваа, успеа прв да мине низ целта. Фернандес, освен специјалниот пехар, испратен од првиот човек на олимписмот Хуан Антонио Самаран, ја освои и примамливата парична награда од пет илјади долари.

Втор низ целта мина сонародникот на Фернандес, Диего Дегано со време 5 часа и 14 минути. Инаку, Аргентинецот Дегано минатата година беше трет на Охридскиот маратон, а пред овој маратон беше втор на светската

По повод традиционалниот национален македонски празник илинден, Заедницата на Македонците во Република Хрватска во соработка со градското поглаварство на Самобор организираше ИЛИНДЕНСКИ ПИКНИК како облик на традиционално собирање на Македонците и нивните пријатели што живеат и работат во Загреб и Хрватска. Пикникот се одржана 31. јули спроти Илинден и започна со оддавање почит кон големиот македонски поет и патриот Кочо Рацин, со полагање букети свеќе како од страна на Градското поглаварство на Самобор така и од присутните, а потоа на излетиштето Вугриншчак беше одржана коктел забавна програма на која се заигра македонско оро. Меѓу гостите имаше бројни пријатели од Самобор и Загреб како и представници на седмата сила, меѓу кои и екипата на редакцијата «Призма» на ХТВ.

Венец со свежо цвеќе и хрватска тробојка во името на Градското поглаварство на Самобор положија г. Ивица Судник, почесен претседател и градоначалник на Самобор и г. М. Бертоша заменик на градоначалникот, кој мошне топло зборуваше за хрватско-македонските културни врски во кои Рацин, Самобор и Велес имале и треба да имаат повидна улога

ПРЕТСЕДАТЕЛ
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

До
ЗАЕДНИЦАТА НА МАКЕДОНЦИТЕ
ВО ХРВАТСКА

Драги сонародници и пријатели,

Од се' срце и топло Ви ги честитам Илинденските празници и 50. годишнината од АСНОМ

Вие, Македонците во Хрватска собрани во Заедницата на Македонците во Загреб, дадовте огромен придонес со својата активност за меѓународната афирмација на нашата земја и зачувувањето на идентитетот и културното наследство на македонскиот народ

Честитајќи Ви ги празниците Ви пожелувам многу успеси во натамошната работа на Заедницата и многу лично здравје и среќа

КИРО ГЛИГОРОВ
претседател на Република Македонија

Пред бистата на поетот – легенда Коста Рацин, др Никола Гроздановски одржа пригодна беседа за илинденските традиции кај Македонците и особено меѓу Македонците во Загреб и Хрватска. До овој собир поздравна телеграма испрати и г. Киро Глигоров

Меѓу гостите на пикникот беше и г-жа Лиљана Наумова отправник на работите во Амбасадата на Република Македонија во Хрватска, на слика во друштво на др Никола Гроздановски и г-жа Савин-Штулхофер.

Македонците од Риека организирани во друштвото «Илинден» како што јавува нашиот соработник г. В. Настески, одржале традиционален пикник по трет пат во Фужине. Како што гледаме песната, доброто расположение и орото со веселата насмевка биле главно обележје на овој успешен илинденски пикник на нашите во Риека.

Во дебелината сенка на јаболкниците кај Вугриншчак, на една маса се собраа и г. Лукаров, г. Трајков и г. Гаврилов да си раскажат уште по една добра, за многата лета!

— Загреб «Фото-Бож» — Костадин Атанасов

— Риека: Владо Настески

SPONZORI:

»ALKALOID« d.o.o. Zagreb

KONOBА »BACCHUS«

izlaže od 1957. Održao je više od 80 samostalnih izložbi, te sudjelovao na većem broju skupnih, u zemlji i inozemstvu, kao i na svim humanitarnim izložbama u Rimu, Ronciglioniu, Neussu. Cijeni sve tehnike u slikarstvu i sve što je suvremeno, slika u više tehnika, ali najviše njeguje tehniku akvarela i laviranog tuša. Slika u lirskom ugodaju, veoma suptilno i dopadljivo. Živi i radi u Zagrebu, Jankovačka 11.

Priredjen je prigodni program Koncert poznate mezzosopranistice RAHILKE BURZEVSKE, uz klavirsku pratnju MAGDALENE MARŠAVELKE.

Povodom obilježavanja vjerskog blagdana Sv. Zlate Meglenske patrone MPCO u Zagrebu organizirana je izložba tri makedonska autora: Eleonora Apostolova — tekstil, Angel Angelkov, kipar i Nikola-Kole Grozdanovski, akvareli, u atriju Starogradske vijećnice u Zagrebu.

Eleonora APOSTOLOVA

Rođena 1957. godine u Negotinu, Makedonija. Školu primijenjenih umjetnosti — smjer tekstil završila je 1978. godine u Zagrebu. Na Višoj školi za tekstil i odjeću (dizajnerski tekstil) diplomirala je 1983. godine. Živi u Zagrebu, član je ULUPUH-a od 1985. godine.

SAMOSTALNE IZLOŽBE

1. Zagreb, G. knjižara »Mladost« 1986.
2. Zagreb, Galerija »Ulrich« 1990.

GRUPNE IZLOŽBE

1. Velenje, Izložba tapiserije 1987.
2. Zagreb, Galerija »19. salon mladih« 1987.

Angel ANGELKOV

Rođen 1936. godine u Velesu. Školu primijenjenih umjetnosti — smjer keramika završio je 1958. godine u Zagrebu.

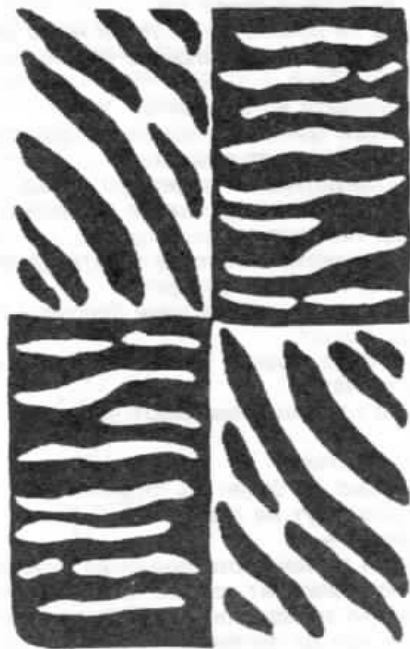
Izlagao je više puta u zemlji i inozemstvu, te je veoma zapaženo prisutan u mnogim galerijama i priznat kao maštoviti skulptor — keramičar s vrlo preciznom linijom oblikovanja — od klasičnog do suvremenog i apstraktnog izraza.

Od Javnih radova najpoznatija je svakako skulptura »Ribara« u Klenovici.

Živi i radi u Zagrebu, Medveščina

Nikola-Kole GROZDANOVSKI

Rođen 1932. u Štrbovu na Prespi (RM). Završio med. fakultet u Skopju, te specijalizaciju opće medicine u Zagrebu. Tečaj povijesti umjetnosti i slikarstva završio je 1957. kod ak. slikara Riste Lozanovskog. Slikanjem se počeo baviti kao srednjoškolac, a samostalno

Blaže Koneski 1921–1993

Ја затнав Стерната со бубак,
со партали,
со несочиште, со чакалиште,
со камења, со карпи
што ги натрунав на дублото –
да крепат.

Беше заден час!

Сонот ми скипна.
Во ниедна доба
сум одел да наслушнам како приидува водата,
како гргови, грчи и зајачува под земи,
се лути некому
– а не го разбираш зборот –
се токми да излезе
како сура мечка од пештера,
да потера лов.
Нокте

Знаев: трпелива
таа го чека својот час.
Таа ќе почека да го успие мајка детето,
и лелејката да запре во лулањето,

елемијата во вртењето,
таа ќе почека да вечераат орачите,
да ги сопашат објалата,
да ги потурат опинците со плева,
таа ќе почека да згасне последното жарче
под пепелот,
последното свонче во трлата да молкне,
и пците да се притајат,
и старците што ги мачи бесоница и кашлица –
да тивнат.
Да биде глуво и спокојно и темно кога ќе рикне.
Стерната.
Таа го чека само својот час.

Сите спијат,
а само јас буден во трудната ноќ,
Како ајдут на пусија,
чекам –
полн од нејзиното подземно бучење,
сиот намовнат кога за малкс ќе молкне –
зашто тогаш крои најлошо и се присекава.
Ми иде да викам, да мавтам со раце, да будам!

СТЕРНА

Ами моите стари зер не се плашат од Стерна што ја правел
Марко Крале под Маркови кули, и што ја затнал водата со
не знам колку арапи со бубак и ковани со бруке колку еден
аршин големи, га ја затнал водата и го куртулисал Прилеп-
ското поле да не стане како Охридското Езеро.

М. Ценеков

И тогаш решив:

Ја затнав Стерната со бубак,
со партали,
со несочиште, со чакалиште,
со камења, со карпи
што ги натрунав на дублото –
да крепат.

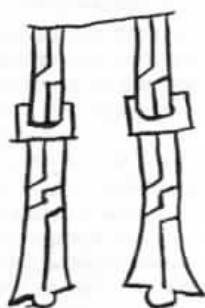
Колку ликував
дека ја задавувам до мртовечко отпуштање,
дека сè послаб иде нејзиниот глас
од подземјето,
како да липа и да моли милост.

Сè повеќе се силев, раскинат од бес,
со нокти корнев – и мавав и шибав
и толчев, и трунав грамада,
брзав – да не № се загревам.
А кога запрев, задишен и потен,
и минав со кална рака по челото,
кога се исправив сосем простум
и вдишив со сета душа воздух и тишина.
чув –
некој под земи, далеку, се кикоти,
како да ја прекрил устата со дланка.

Истрпнав.

И еве пак е ноќ и пак е ниедна доба.
Сите спијат, а јас го загубив сонот.
Ми бучи Стерната в уши како никогаш,
како да претекла сета во мене,
овде, в гради,
и по дамарите
ми приидуваат темните подземни водје
без починка,
како јас да ја создавам Стерната
и треба да го изречем нејзиниот збор.
Наслушувам:
таа расте.
Таа го чека само својот час –
да биде глуво и спокојно и темно кога ќе рикне,
ќе се отиши,
ќе гргне, да поклони, да подави, да повлече,
да се успокои во ширината.

КРСТЕ П. МИСИРКОВ

Во животот на човека има моменти на едно особено остро и како изненадувачко себепознавање. Во еден таков миг човек прави рамносметка со себеси, неговата интуиција по нов начин го осветлува целосно изминатиот пат, таа можеби уште сматно ги набележува, едновременно, контурите на идното животно поведение. Личноста тогаш како да се открива сама за себеси, при потсилена чувствителност, создава дека се менува, дека преминува на едно ново стапало, од кое се наоколу се гледа поинаку. Тие моменти се најизразити белези по патот што една личност ја води кон нејзината зрелост.

Нешто аналогно може да се забележи и во животот на еден народ, особено ако тој уште се наоѓа во процесот на своето национално конституирање. Има моменти и во животот на народот кога неговите свесни сили со особен интензитет, со особена патетика и страст, се зафаќаат да проникнат во сушноста на тоа што го претставувал дотогашниот историски процес за тој народ и што треба да го обележи неговиот иден развиток. Тоа се моменти на пресметување со минатото и на барање нови патишта во иднината. Тие наоѓаат свои најдобри изразители во личности што се не само способни да дадат една логична анализа на историската ситуација, ами што ја доживуваат неа со возбудата на горешт темперамент и на длабоко раздвигена совест.

Ако побараме такви личности во историјата на нашиот народ, тогаш без двоумење како една од најизразитите меѓу нив ќе ја изделиме личноста на Крсте Петков Мисирков. Во 1903. г., непосредно по Илинденското востание, тој го крена својот глас – дека е дојдено времето да се даде права сметка за она што тој го викаше »народен идеал«, и што тогаш значеше програма за дејство на македонското ослободително движење. »Народниот идеал – вели тој – се применуваат кон историјските прилики и тоа, што денеска било народен идеал утре, по неговото осамостојување, ќе остави место на друг, за кој по напред мало се мислило«.

Притоа Мисирков со остра интуиција чувствува дека македонскиот народ во тој момент се наоѓа во преврќање што ќе го ослободи од многу стеги на минатото и што ќе го управи решително по патот на неговото национално обособување. Го чувствуваше тој тоа како зреење на националната свест и сосем определено го изрази тоа чувствование во следниве редови: »Сега ние не можеме поеќе да гледаме на себе и на својот народ, како на једен младенечески народ без политичен опит. Није поминале во својето историјско развијање веќе важни стадији, који можат да состават епоха во историјата на кој и да бидат народ«. Со тоа тој апелираше кон свесниот дел на народот да ја сознае сета историска одговорност што ја носи врз себе.

Кога Крсте Мисирков ја издаде својата книга »За македонските работи«, тој беше уште сосем млад човек од дваесет и осум години. Тој беше врсник со луѓе како Гоце Делчев, Дамјан Груев, Горче Петров и други што ја обележија со своите имиња епохата на револуционерните борби во Македонија во крајот на минатиот и во почетокот на овој век. Приближно само една деценија општествено-политичка активност стоеше зад тие луѓе во оној отсуден историски момент кога револуционерното преврќање во Македонија го достигна својот климакс во востанието од 2 август 1903 година. Крвавото Илинденско востание не ги донесе очекуваните резултати. Тие млади луѓе, што ја подготвуваша со толку енергија револуцијата, беа исправени пред суровото лице на поразот. Горча македонски села и гратчиња, населението беше подложено на жесток терор, илјадници луѓе ги напуштија своите огништа, – и пред целиот тој ужас требаше да се испитаат совестите и да се подели одговорноста, зашто никому ништо не му се прашава.

Во тој момент се појави Крсте Мисирков со својата книга »За македонските работи«, која настана под непосредните болни впечатоци од востанието. Од повеќе места во таа книга може да се согледа онаа ситуација на неизвесност, на беспак, на безбројни дилеми, во која една мислешта личност се наоѓала тогаш во нашата земја, вклучена во распрата на пропагандите, разединета и бесилна. »Зар јет чоечко сегашното стајне во које ја имаат доведено Македонија пропагандите? – праша Мисирков. – Во једна куќа таткото јет од једна народност, једејњот син од друга, другјот от трека народност, и еден Господ знаит, до кога ќе се продолжит да бидит така! Чоешчината го барат од нас да се искоренит во татковината наша тоа неморално стајне, и да се примират брат со брат татко и деца«.

Во таква ситуација Мисирков пристапува кон беспопштедна критика на оние чинители и појави што доведоа до поразот на Илинденското востание. Тој се нафрла со остри прекори, кои можеби не се секогаш правични, кон раководителите на револуционерната организација, држејќи ги одговорни за тоа што не се поставиле докрај решително спрема разорното дејство на пропагандите во Македонија. Едно такво противставување е можно само врз основа на јасно одредена национална позиција на ослободителното движење – врз основа на позицијата дека Македонците се посебен народ и дека македонскиот јазик треба да се оформи во еден нов литературен јазик меѓу другите веќе оформени словенски литературни јазици.

Тоа беше голема порака на Мисирков, од која се надахнува длабокиот патос на неговата книга. Неизјаснетоста на националната програма на Внатрешната револуционерна организација тој со право ја зема како основна причина за тоа, што во ослободителното движење можеле да дојдат до израз и такви сили кои

* За македонската литература – Скопје 1967.

сакаа да го искористат за туѓи цели, спротивно на вистинските интереси на македонскиот народ. Меѓутоа, Мисирков не го превидува фактот дека има еден континуитет во новата историја на нашиот народ што постепено и неминовно води кон неговото национално осознавање и обособување. Тој недвосмислено подвлекува дека «нашето работење не е јет нешто ново и безосновно, ами јер чекор напред», од онаа платформа врз која дејствуваше револуционерната организација во крајот на минатиот и во почетокот на нашиот век. Револуционерната организација истакна политички дeвизии кои логички водеа кон она што јасно го декларира Мисирков, бидејќи одразуваа една историска реалност во која се вршеше се поодредено националната еманципација на македонскиот народ. Меѓутоа, таа реалност веќе налагаше да се истапи решително цо барањето да му биде признаен на македонскиот народ статус на посебен народ и на името Македонец статус на национално име. Со такво барање истапува имено Мисирков. Различните народносни имиња што им се налагале на Македонците «си послужија својата служба во Македонија и за ниф там немаат поее место — вели тој. — Време јет да и заменит једно обшчо за сите македонци словени име — името «македонец». Таја смена јет само логично следствије на досегашната работа на македонските комитети, организацији и интелигенција и се барат од обстојателствата. Таја смена частично веќе јет настанила и не јет далеко тоја време, кога таја ќе торжествуат».

Истакнувајќи го и во оваа одломка континуитетот на општествено-политичкиот развикот на Македонија, којшто резултира од националното осознавање на нашиот народ, Мисирков и во политичкиот опит од Илинденското востание со право гледа еден важен чинител што ќе го забрза развикот во таа смисла. «Востаајн'ето напраи во животот и националното самосознаајн'е, на мекедонските словени — вели тој. — Оно ке натерат нашиот народ и негоата интелигенција да погледат назад на своите унушчејн'а, от који произлазе неуспео на востаајн'ето. Оно ке натерат македонската интелигенција во различно образуајн'е да се сплотит во једно, за да објединит народот ни, но веќе, не на таја основа, што си покажа сета несостојателност, а на друга, на чисто македонска».

Мисирков се обрнува и кон минатото и кон иднината од становиштето на патриот што го заштитува правото на својот народ на слобода и самостојност. Неговата основна преокупација е да се постигне и зачува единството на македонскиот народ. Тој апелира кон македонската интелигенција, подложна на различни влијанија и економски зависна од различни страни, да се откине од сите што ја разединуваат и да се најде врз платформата на задржина работа за изградување на национално единство на македонскиот народ. Мисирков предупредуваше дека претстои непосредна опасност од поделбата на Македонија меѓу балканските држави. Дипломатијата на тие држави веќе почнува да сфаќа — истакнуваше тој — дека не е можно за ниедна од нив да ја освои Македонија како целост и затоа ќе настојува да постигне спогодба за сметка на македонскиот народ. Предвидувајќи ја таа опасност, Мисирков бие тревога. И кога е понекогаш неправилен во својата критика спрема другите, и кога во излагањето на своите погледи за непосредната акција покажува понекогаш и наивност — и едното и другото се искупува од величието на вистината што ја застапува и на моралното чувство што го движи да биде загрижен и одговорен за судбината на својот народ.

Мисирков имаше полно право во тоа дека само истакнувањето на јасна национална програма може да ја отклони опасноста од поделба на Македонија. Тој апелираше за демократичност во ослободителното движење, која единствено може да им даде израз на интересите на широките слоеви. Во нетолерантноста спрема спротивните мислења во политичките тела на организацијата тој гледа една причина и за предвременото објавување на Илинденското востание, кое доведе до тежок пораз на ослободителното движење. Во ситуаци-

јата на внатрешна резединетост во Македонија, тој се бореше да го искаже докрај и да го брани по секоја цена она мислење што во блиската иднина ќе стане спасителна формула за нашиот народ. И тоа е голема историска поука за нас. Еден варварски акт на задушување на тоа мислење претставуваше уништувањето, уште во нечатницата, на најголемиот дел од тиражот на неговата книга «За македонските работи».

Мисирков не се задоволи само со тоа да даде анализа на конкретната историска ситуација во Македонија во почетокот на овој век и од неа да извлече некои заклучоци за натамошниот пат на ослободителното движење. Тој се зафати со уште една необична важна работа — да се осврне и со теоретски пристап врз конституирањето на македонската нација и, што е посебно важно, се зафати да го изведе на чистина едно основните прашања во тој процес — прашањето за македонскиот литературен јазик. Колку да е важна критиката на актуелната историска состојба во неговата книга, од уште поголема важност е она што во неа претставува афирмација на националниот подем на нашиот народ и непосреден конструктивен прилог кон него. Наспротив оние што во нацијата гледаат за секогаш дадена категорија, и што од таа антинаучна позиција го напаѓале самостојниот развикот на македонскиот народ, Мисирков речито ја заштитува единствено правилната теза дека нацијата е општествена категорија што се создава при определени историски услови. Во историјата на јужнословенските народи тој наоѓа ред моменти што сведочат за историската изменливост на поимите народност и народ, и што можат да се приведат како многу илустративни аналогии спрема процесот на национално обособување што се одвиваше во Македонија. «Сформируајн'ето на македонците во одделна словенска народност — заклучува Мисирков — јет најобичен историјски процес, подобен на процесот народ од некогашни јужни словени».

Од капитално значење за нас е разработката на прашањето за македонскиот литературен јазик што ја даде Мисирков. Самата негова книга е еден извонреден јазичен експеримент, смел и длабоко промислен, каков што ретко ќе се сретне при создавањето на еден нов литературен јазик. Како таква таа е интересна не само како една од највидните пројави во развојот на нашиот литературен јазик, ами побудува и поширок научен интерес како успешно реализирана јазична синтеза, што може да фрли од повеќе страни светлина врз процесот на оформувањето на нови литературни јазици. Јазикот на книгата на Мисирков не е некој заостанат идиом, на кој се пелтечат мислите — тоа е богато развиен јазик, со полетна и ударна реченица, со сугестивна и зрела, машка интонација. По својата јазична структура, као горешт полемичен спис, книгата на Мисирков, е вистински подвиг во развојот на нашиот литературен јазик, еден светол и надахнат миг во него, што не се заборава и што останува трајно присутен.

Јазичното прашање Мисирков го сметаше за клучно во комплексот на македонскиот проблем. Создавањето на посебен македонски литературен јазик претставуваше најрешителене израз на стремењот на нашиот народ да ја постигне својата самостојност. Затоа Мисирков и повеќе пати во својата книга се обрнува со посебно внимание кон тоа прашање и самиот дава пример како да се реши тоа во праксата «Милоста кон народниот јазик јет наш долг и наше прао — вели тој. — Ние сме должни да милуаме нашиот јазик, зашто тој јет наш, исто така, као што им јет наша таткоината ни». Создавањето на македонскиот литературен јазик ќе биде најмошно средство за изградување на народното единство и со тоа за одбрана на народните интереси од посеганјата на пропагандите. Тоа што Мисирков го даде како практично решение на јазичното прашање, со јазикот на својата книга, означи една сјајна антиципација на она што стана при дефинитивното нормирање на нашиот јазик непосредно по ослободувањето. Тоа беше сјајна антиципација како во поглед на изборот на централното наречење за основа на литературни јазик, така и во поглед на принципите на нашиот правопис.

Така дваесетисумгодишниот Мисирков обележи една светла страница во историјата на нашето национално осознавање. Тој тукушто ја напушти тогаш својата земја, по сосем кратко службување во неа. Никогаш веќе немаше да се врати во неа. Му остана, како што вели самиот, да скита вечно по туѓи земји «и отаде да се труди да биде полезен за својата измачена и поробена татковина Македонија». Кога при крајот на 1914 година прави обид во Одеса да издава месечно списание на македонски јазик «Вардар», не случајно во првиот број, приготвен за печат, го вклучува преводот на познатата песна «Патник» од Петар Прерадовиќ. Таа песна је изразуваше и неговата судбина на изгнаник. Две децении подоцна, како педесетгодишен човек, во годините непосредно пред својата предвремена смрт, Мисирков имаше можност уште еднаш да ги искаже своите погледи за македонското прашање. Тој можеше со гордост да изјави дека не се кае за стано-виштето што го зел во својата младост. Признавање на самостојноста на македонскиот народ е за него единствено можно решение на македонското прашање, и како такво најполезно за сите јужнословенски народи. «Како Македонци ние ќе бидеме покорисни и за Македонија, и за Бугарија и за Србија, воопшто за целото Јужно Словенство, отколку како Бугари или како Срби», – вели тој. Додека во својата книга «За македонските работи» од разбирливи причини го поставуваше акцентот врз одделувањето на македонскиот народ од другите јужнословенски народи, сега, во една нова историска ситуација, што отвораше можности за нови решенија, Мисирков го гледа местото на македонскиот народ во една поширока јужнословенска зедница што ќе му обезбеди слободен и рамноправен живот. «Тоа е македонското национално чувство, тоа е историскиот пат на Македонецот, – вели тој – што тој може да го оствари само како слободен и рамноправен граѓанин на Југославија, на кого му е дозволено да мисли, чувствува, да зборува и да дејствува како Македонец».

И во книгата «За македонските работи» како и во статиите објавени во последните години на неговиот живот Мисирков наоѓа извонредно сугестивни зборови да ги истакне долгот на македонската интелигенција спрема својот народ. Тој инсистира на еден длабок морален однос кон народниот развиток и на чувството на историската одговорност. Нам ни треба – вели тој

– интелигенција што ќе «бидат истинска служанка на народот, а не на опаку. Но за бидит таја служба благодатна, нам ќе ни требит да создадеме народни служители, народна интелигенција, која ќе си посветит сите своји сили на народното благо. Ни требит интелигенција со јасно сознајн'е на моралниот долг на човек пред негоата таткоина и негојот народ. Ни требит интелигенција морално и умствено совршена».

Во дадениот историски момент Мисирков го гледа основниот долг на македонската интелигенција во тоа да се обедини во одбрана на целостта и самостојниот развиток на македонскиот народ. Тој нема илузии дека таа задача ќе биде лесна, со оглед на ред околности во Македонија и надвор од неа меѓу македонската емиграција. Со горка иронија тој ги жигосува оние што тезгарат со македонското прашање, гледајќи да изблечат лична полза од тешката ситуација во која се наоѓа народот. Наспрема идеалниот лик на народен служител, кон кој секогаш ќе обрнуваме поглед, Мисирков ги црта со црна боја и претставниците на базриѓанската психологија. Во неверојатно тешки услови, што ја ломеа личноста, Мисирков го подига гласот во одбрана на гордата личност, наспроти посегањата на различни презрени «свирчовци», што сакаат да ја унижат. Во ова има еден можеби најдлабок мотив на личната трагика на такви наши луѓе каков што беше Крсте Мисирков.

Таков, Мисирков беше еден од најпремолчуваните личности на нашата историја сè до ослободувањето. Уништувањето на неговата книга «За македонските работи» претставуваше жесток обид да се спречи дејството на неговата смела мисла. Па сепак ретко која личност беше покомплетно присутна во нас, во најрешителните денови на нашата нова историја, и во славните денови на ослободувањето, кога меѓу другото се реши и прашањето на нашиот литературен јазик. Мисирков беше присутен и во оние што немал можност да се запознаат поблиску со неговите идеи, зашто тој беше претеча – по образот на она што тој така јасно го чувствуваше се формираа нашите млади генерации во процесот на развивањето на македонската национална свест. Откривањето на Мисирков во многу погледи значи за нас откривање на самите себеси. Допирот со такви личности никогаш не е статичен и безразличен. Тие не случајно оставиле белега во зреењето на еден народ.

МАКЕДОНСКАТА НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ВО 1903 ГОДИНА

(низ призмата на К. П. Мисирков)

I

Прашањето што се осмеливме да го поставиме е мошне значајно и од општотеоретски и од чисто практични причини. Тоа е бездурго едно најважните прашања што би морала нашата наука што поскоро да ги проучи и да ги претстави. Досега, должни сме да речеме, не е направен никаков обид да се разгледа со целата своја комплексност оваа основна тема на секој национален историчар. Дури и нашите неколку обиди на овој план наидоа на неodobрување, иако не беа целосно ни разгледани ни оценети. Токму затоа, денеска, земајќи го само како повод јубилејот на 70-годишницата од излегувањето на епохалната книга на Мисирков »За македонските работки« и стогодишнината од раѓањето на овој наш најистакнат славист и национален деец до ослободувањето, сакаме барем во своите контури да го поставиме проблемот на македонската национална програма во историјата на нашето ослободително движење и посебно да се задржиме на односот на Мисирков спрема македонската револуција во 1903. Со сето тоа се надеваме дека ќе предизвикаме интерес за да се одржат редица други предавања на оваа тема (зашто таа содржи многу компоненти) во рамките на полезната институција »Студиски ден« на Институтот за национална историја, па во една сериозна дискусија со сите колеги што работат на овие и сличните проблеми – да се разјаснат некои прашања што, ни се чини, засега внесуваат многу голема збрка и непотребно замаглување на некои работи. Тоа тешко може да го направи кој и да е поединец, но тоа мораме да го сториме сите заедно, со полно уважение на сите наши мислења и сознанија и со отворен пристап и кон најчувствителните проблеми.

Зашто, нема никакво сомение, ние сме поставени во ситуацијата кога ќе треба да бидеме максимално најблизу до историската вистина, бидејќи во науката (и во политиката) веќе одамна се изградени становишта и погледи што можеме да ги измениме само ние (тоа веќе во многу погледи и успеавме да го направиме) и тоа исклучиво со реалистичниот историски пристап. А токму таа вистина е најдобриот наш сојузник, поради што и не треба за нас да постојат »незгодни« или »чувствителни« прашања.

Извинувајќи се за ова подолго пледирање, ние остануваме со уверувањето дека ова ќе биде само почетокот на едни систематски разговори на овие теми во оваа сала. Затоа и во нашето излагање ќе има повеќе констатации, отколку образложенија, и можеби повеќе прашања, отколку одговори.

* Текстот беше прочитан во рамките на Трибината на Студискиот ден во Институтот за национална историја во Скопје на 11. I 1974 год.

Текстот го објавуваме во интегралниот вид и без никакви интервенции, зашто тој сеуште ја нема загубено својата актуелност.

Во историјата на секој поробен народ се појавуваат и повеќе етапи и повеќе струи во ослободителното движење што имаат различни програмски концепции во однос на методите, средствата, задачите и целите на борбата за ослободувањето. Дури и во историјата на една и иста организација или партија секогаш постојат различни програмски пристапи што се диктираат понекогаш од субјективните силиносите, а многу почесто од објективните околности на историскиот момент. Затоа речиси и нема народ што имал една единствена дефинирана национална програма по којашто ја почнал и ја завршил борбата за своето национално и политичко ослободување. Па сепак како најзначајна и основна се смета онаа што довела до конечното ослободување, онаа што се верифицирала од историскиот развикот.

Од друга страна, во најголемиот број случаи, националната програма на еден поробен народ се создавала или барем се формирала надвор од националната територија, но врз основа на потребите и стремите на народните маси или барем на одделни слоеви или класи што стануваат носители на тие стремите и на целото движење. Достатно е да погледнеме кога и каде беше создадена национално-ослободителната програма на Грците или на Бугарите, на Србите или на Хрватите, на Словенците или на Словаците, па да ги аргументираме овие наши ставови. Националната програма на словенечкиот народ е затемелена длабоко во 19 век, но сепак дури »препородовците« во 1912–14 год ги поставуваат темелите на современиот развикот на својот народ. Во Словакија уште штуровците ги оцртаа основните контури на таа програма, но дури во 1914 год., по почетокот на Првата светска војна, беа дефинирани патиштата за идниот словачки развикот и тоа од средината на словачките емигранти во Америка.

Што може да се смета како македонска националноослободителна програма и каков е нејзиниот развикот до бурната ерупција на Илинденското востание?

Македонците се меѓу ретките народи во Европа што, благодарјќи на историските околности, создале импозантен број програмски декларации, но во текот на едновековната борба за национално ослободување тие сепак се движеле главно околу една основна линија што само се дополнувала и се доградувала – во зависност од конкретните услови и реалните можности.

Колку што ни е познато, првите покомплетно формулирани барања на македонскиот народ се направени по Кримската војна и особено се изразени во пазувите на т.н. унијатско движење, кое во 1859 год. првпат и на демонстративен начин се обиде да ја отфрли вековната духовна власт на Вселенската патријаршија и притоа ги постави следниве безусловни барања што може да се сметаат као прва програмска декларација: Епархиите во Македонија се готови да се откажат од Патријаршијата и да го прифатат покровителството на папата – под услов да се образува единствена архиепископија во Македонија што ќе му биде потчинета директно на папата, но притоа 1) да се остават црковните обреди и црковниот јазик според традицијата во православната словенска црква; 2) архиепископот и духовенството да се избираат од месните луѓе; 4) сите училишта да бидат под управата и под грижите на архиепископот и епитропите; 5) »секогаш главен јазик и основа на учењето на младината« да биде народниот јазик со кирилските букви, и 6) учителите да се избираат од архиепископот и од народот.

Ако се имаат предвид околностите во тоа време, може да се рече дека се опфатени сите елементи што би воделе кон една полна културна автономија во рамките на Турција, во којашто би се развила националната просвета и националното воспитание, би се создала национална администрација и култура што неминовно би довело до патот и на полното политичко и национално ослободување. Овде, меѓутоа, треба да се одбележи дека во програмава е присутен еден елемент што има големо значење за натамошниот развој: целово ова движење се развиваше во тој момент под бугарско име, иако не претендираше за општност со Бугарите од Мизија и Тракија.

Само по една деценија, меѓутоа, кога беше формирана Бугарската егзархија, како единствена православна словенска црква во Турција, Македонците се почувствуваа измамени и одново побараа излез во протестанството и во унијатството. Сето тоа беше всушност форма на борбата за своја национална црква, со која македонскиот народ во шеријатска Турција би си ги обезбедил сите свои национални права. Сега веќе, меѓутоа, беше јасно дефиниран и јавно деклариран и македонскиот национален карактер на движењето. Не беа тоа веќе само одделни фрази во цариградскиот печат дека треба »македонската младина да се ограничи да се учи и да се развива исклучиво на македонското наречје«, дека »друго било Бугарин и бугарски јазик, а друго Македонец и македонски јазик«, дека Македонците биле најчисти Словени уште од и Александра Македонски, па затоа тие »може да бидат секакви, но не и Бугари«. Бидејќи се работеше за изделување, »сепарирање« од именската општност »Бугари«, се надмина спротивставеноста Бугари – Шопи (»Одвај се ослободивме од Грците, сега пак Шопи ли да станеме!«) и се стигна до свеста дека тие, »македонистите«, »не биле Бугари, туку Македонци, потомци на древните Македонци«, со паролата: »Се откажавме од Грците, под други ли да паднеме?«. Најдобар израз на тоа движење му даде П.Р. Славејков во почетокот на 1871 год., нагласувајќи, меѓутоа, дека тоа воопшто »не е нова работа«, туку дека тоа тој го слушал »уште од пред десетина години од некои во Македонија« и оти »пред една година« веќе јасно разбрал дека »работата не е само голи зборови, туку мисла што мнозина сакаат да ја спроведат во живот«.

Општествениот развој на еден народ не може да се мери со системот на средни величини и не е најважно она што е најмасовно, туку он ашто секогаш започнува од поединци и во малечки групи, па се разраснува во масовно народно движење и изделува до победоносниот крај. Во тие рамки за нас не е најсуштествена реалната историска вистина

дека до 70-тите години на минатиот век не постои речиси ни една јавна манифестација во Македонија и на Македонците што да не е обоена со бугарското наменување, коешто впрочем се задржува и далеку подоцна, дури и како повообичаено. Затоа и ја сметаме како суштествено важна програмата на Македонците што е најјасно изразена во писмата на П. Р. Славејков од Солун до егзархот од февруари 1874 год. Кои се основните белези?

1) Се потврдува веќе поставувањето на »македонското прашање« како »движење« со »јасно прецизирана мисла« дека »Македонците не се Бугари«, дека »македонско прашање«, иако во моментот се поставува »врз црковна основа«, всушност ги потхранува »старите сепаратистички тенденции кај Македонците, преку унијата да се создаде една нова етничка област – во духот на Митхадпашовите кроежи«. Значи, »се зборува за »македонско движење« по д кое треба да се разбира независно национално и црковно ослободување«, бидејќи, како што забележува патријархот Кирил, »тука има еден момент од важен политички карактер: сепаратизмот се шири од црковна врз поширока народносна основа«.

2) Сега веќе Македонците »се јавуваат со определена програма за духовно-национално ослободување на македонските епархии«. Оваа програма опфаќала: А) да се создаде унијатска црква во Македонија за да можат Македонците да се здобијат со своја одделна црква со обновување на Охридската архиепископија и создавање македонска хиерархија; б) веќе програмски е оформена мислата за истакнување на месното македонско наречје како литературен јазик и веќе се чувствува голем отпор против источнобугарскиот говор во литературата; в) никој всушност и не мисли за некаква вистинска унија со Римокатоличката црква, туку таа треба да биде само средство за обновување на Охридската архиепископија. Подвлечувајќи го чисто национално-политичкиот и ослободителен карактер на движењето, Македонците не случајно спомнуваат дека само преку унија може да се постигне разрешувањето на »македонското прашање«; г) навистина во Солун, »се кројат плановите«, но тоа брзо се шири по цела Македонија и веќе насекаде се зборува за еден »поширок план« за да дојде до едно општо мислење. Поради сето тоа Славејков и сериозно го предупредува егзархот дека ако не се преземат чекори од авторитетно место, последиците може да бидат многу потешки за бугарската национална кауза во Македонија.

Како што може да се види, оваа национална програма претставува само посуштествено доразвивање на онаа што беше веќе формулирана во 1859 год. Од друга страна, сето тоа се случува далеку пред ослободувањето на Бугарија и пред Берлинскиот договор, па, следствено, таа не претставува резултат од надворешни интереси и сугестии, туку од внатрешниот развој на македонскиот народ и разбудувањето на неговата национална свест. Како најсуштествен тука е сепак фактот во оваа формулација веќе е преднацртана македонската национална програма што ќе се проследува континуирано се до нашето ослободување и дека токму врз основите на таа програма се извојува македонската национална слобода. Таа идеја веќе длабоко се загнездува во свеста на народот, независно од сите перипетии што ги донесува историјата во Македонија, па сосем континуирано може да се следи постојано жива, консеквентна и најприфатлива за масите.

Ние немаме можности овде да се запираме врз целиот тој тек на развојот на македонската национална мисла. Впрочем, тоа не е ни нашата непосредна задача. Да споменеме само дека оваа програма во движењето што го олицетворува Г. М. Пулевски добива уште и револуционерна компонента што го поставува веќе и императивот за политичко

ослободување од границите на Турција што најде одраз и во програмата на Македонците што го започнаа Кресненското востание. Санстефано и Берлин не ја најдоа Македонија без своја концепција за ослободување и без активност на тој план, но интересите на големите сили и на малечките балкански држави не го дозволија нејзиното реализирање. Основната задача на сите националистички пропаганди во Македонија беше токму да го сузбијат тоа Македонско национално движење и да ја парализираат таа национална програма. Па сепак оваа програма проби и во Македонскиот комитет во Софија во 1885, и во Македонското братство во Атина во 1887, и во истовремената појава на Македонско-албанската лига, акцијата со »Македонски лист« во Белград и Цариград, па и во програмата на Младата македонска книжевна дружина во Софија, на Националниот комитет за автономија на Македонија и на Албанија во Лондон, на Ученичкото друштво »Вардар« во Белград и конечно во Македонскиот клуб во Белград и неговиот »Балкански гласник« во 1902 год. и најпосле во Македонското научно-литературно дружество во Петербург што беше и најобразложено формулирана во Меморандумот од 12 ноември 1902 год., испратен до Петербуршкото словенско благотворено друштво, до руската влада, па изгледа и до другите влади на големите држави, кој меѓутоа во една поскратена верзија беше и објавен во софискиот орган на ова Дружество »Балкан« во мај 1903 год. Бидејќи сметаме дека овој документ најполно и највирулетно ја одразува македонската натамошни борби и успеси, ќе ги проследиме нејзините основни пунктови:

1) Неопходно е да се создаде »единство на мислите сред македонското население«, со »чисто културни« средства.

2) Да се создаде »слободна Македонија во национален, политички и црковен однос«, при што »најважната улога во социјално-политичкиот живот на земјата ќе му припадне на словенскиот елемент, кој сега, за голема жал, е разделен од една страна на три национални групи, од друга пак, во религиозен поглед, на следниве групи: патријаршисти, егзархисти, католици, протестанти и мухамеданци«.

3) Значи, »црквата им служи како орудие на разните пропаганди и со тоа го деморализира населението«, но »Училиштето исто така претставува силно орудие во рацете на пропагандите и една од големите несреќи за населението«.

4) Бидејќи »единството на македонското население е нарушено и неговото обединување со сопствени сили ... вонредно отежнато«, па ако тоа е »невозможно со сопствените месни сили, тогаш тоа обединување одвај ли ќе успее да го реализираат Бугарија или Србија или пак Грција, зашто секоја од овие држави има во Македонија свои цели што се директно спротивни на интересите на другите претенденти«!

5) »Вистина, македонската интелигенција, воспитана во бугарски национален дух, се бори за извојување автономни права на Македонија, но тоа нејзино дејство постојано се парализира од дејството на другите балкански држави, така што сите обиди да се направи општо востание во Македонија не ги донесоа саканите резултати, кои обиди, меѓутоа, скапо го чинеа населението. Освен тоа, Србите, Грците, па дури и романците, по силата на некои повисоки државни интереси никош нема да го допуштат реализирањето на македонската автономија без претходна спогодба со Бугарите«.

6) »Од погоре реченото се гледа дека националните и религиозните пропаганди, заинтересираноста на балканските држави за судбината на Македонија, заинтересираноста на некои големи држави за неа, како и блиската врска на македонското прашање со прашањето за судбината на Европска Турција

воопшто претставуваат главна пречка за скорешно реализирање на политичката слобода на Македонија«!

7) »Под национална слобода ние подразбираме отстранување на националните пропаганди од Македонија и наместо тоа воведување на едно од македонските наречја на степен на општ македонски литературен јазик«.

8) Но »интересите на словенското население во Македонија може да бидат обезбедени во понатамошната судбина на ова земја само преку развивање на еднаквата словенска национална свест кај сите Македонски Словени«, поради што, »природно, во интерес на последниве е отстранувањето на српската и бугарската пропаганда во Македонија и воспитувањето на Македонците во духот на нивниот роден јазик, нивното еднакво минато и еднаквата иднина«.

9) »Ние сметаме дека Македонските наречја, кои Бугарите исцело ги признаваат за бугарски, Србите за српски, всушност ја претставуваат средината помеѓу говорите на денешна Бугарија и Србија, но не и другите српски области, и како такви можат, во случај еден од нив да се издигне на степен на литературен јазик, да послужат како обединителна алка помеѓу сега непријателските Бугарија и Србија«.

10) »За да се пресрети и религиозното делење на Македонија и за да се отстранат разните мешања на непријателите на словенството и православјето ни се чини неопходно и духовното обединување на Словените во Македонија во една целост за да бидат готови во секој даден случај да им дадат отпор на надворешните навлегувања ... Освен тоа, ние сакаме грците, српските и бугарските владици во Македонија да бидат заменети со владети од месните жители што би не биле потчинети на Патријаршијата преку својот архиепископ, чии канонски односи кон Патријаршијата би биле приближно такви, какви што се, на пример, односите на постојните сега автокефални православни цркви«, односно »македонската црква ќе стане автокефална«.

11) »Сево ова може да се постигне по еволутивен пат, не прибегнувајќи кон востанија и кон образување нова пропаганда. Ние сметаме оти сите несреќи на кои беше подложен македонскиот народ во текот на последниве 20 години од страна на пропагандите веќе толку го вразумија дека тој не треба веќе да им се обраќа на другите нации со молба да му се замени сегашното ropство со друго, што може да се покаже далеку полошо, туку само за помош и со свои сопствени сили да си ја извојува самостојноста во политички, национален и црковен однос и да си биде самиот ковач на својата среќа«. »Тоа обединување треба да биде како национално така и духовно. За тоа не се потребни никакви револуции; достатно би било – утопистички се предлага во Програмава – руското општествено мнение, заедно со руската дипломатија, да воздејствува да се откажат од својата завојувачка политика и да ги отповикаат од Македонија своите пропаганди«.

12) »Сето ова, како што веќе рековме, може да се постигне тихо и мирно, по еволутивен пат, без нарушување на мирот и уништување на словенскиот елемент, а до тогаш, додека албанското прашање не созрее политички и национално, до тогаш, додека не се реши прашањето кој ќе ги завладее Дарданелите, – до тогаш Македонија, volens-polens, по неопходност, треба да биде составен дел на Отоманската Империја ... Единствените – засега – подобрувања што може да се направат и за кои треба да се согласат и балканските држави се сведуваат, според мислење, кон следново:

1. Признавање на Македонските Словени од страна на Турција како одделен народ со одделен литературен јазик што рамноправно со турскиот станува официјален јазик во трите вилаети на Македонија: Косовскиот, Битолскиот и Солунскиот, и признавање на самостојната црква.

2. Назначување на еден генерал-губернатор и еден негов помошник за овие три погоре споменати вилаети. Генерал-губернаторот може да биде турски поданик од мнозинската народност во овие три вилаети земени заедно, а неговиот помошник од помалку застапените народности.

3. Месно изборно народно собрание и дарување на Македонија органски статут од Неговото Империјско В. Султанот.

4. Спроведувањето во живот на правата на Македонија, подарени од Н. И. В. Султанот, се гарантираат од европските големи држави, итн. итн.

13) «Од своја страна, таквата слободна Македонија во политички, во национален и во црковен однос ќе се труди да ги привлече кон себе соседните држави во федерација и да ја исполни својата мисија мирно и тихо. Со еден збор, само таквата Македонија може да се јави на Балканскиот Полуостров во својство на вистински 'Пиемонт' за обединување на балканското словенство и православје».

Таква е националната програма на Македонците во 1902. год. Книгата на Мисирков излезе по една година, во нови околности. Во што е разликата? Всушност, нема никаква суштествена разлика. Мисирков само, со својот луциден поглед, успеал да резимира некои искуства и сознанија по Илинденското востание и да ја разработи научната димензија во однос на историскиот развој на македонската нација, македонскиот јазик, македонската црква и македонската државност. Мисирковите погледи се всушност погледи и програма на МХЛД, односно програма на Македонското национално движење што, како што сведочи и Милјуков, била срж на македонското ослободително дело во масите.

Поново и важно е тоа што е речено за дејноста, карактерот и целите на ТМОРО (ВМОРО). Како нејзин член, на дури и како раководител на најзин клон во Русија, како очевидец и не пасивен учесник во Востанието, наоѓајќи се во самиот негов центар, Мисирков можеме да ги согледа сите нејзини слабости и да ги покаже патиштата што му изгледаа реалистични за успехот.

Ние овојпат не можеме да се впуштаме во разгледувањето на прашањето дали воопшто ТМОРО имала некаква македонска национална програма, туку само ќе наведеме некои од нејзините слабости што ги уочува и Мисирков:

ВМОРО вистина прокламира цел: «да ги сплоти во едно цело сите незадоволни елементи во Македонија и Одринско, без разлика на народност, за да извојуваат преку револуција полна политичка автономија за овие две области», но тука се содржани и основните утопии:

1) Таа го испушти националното прашање како основно и на извесен начин го помогна делењето на народот, свртувајќи се главно кон бугарското име, бугарскиот јазик, бугарското училиште, бугарската црква и со задгранично претставништво само во Бугарија.

2) Таа прогласи етничко и територијално единство на Македонија и Одринско (сосе Цариград!), а го испушти поголемиот дел од Косовскиот вилает.

3) Таа се прогласи за «внатрешна», но често соопштува со «надворешната» организација, иако во одделни периоди се појави силен антагонизам што имаше суштествено значење за изградбата на македонската политичка свест што можеше да води и кон националната.

4) На чело на ЦК на ТМОРО дозволи да застане еден Бугарин, а за војводи и секретари на четите постави истакнати бугарски офицери или учители што ако и можеа да се борат за политичката автономија на Македонија, речиси никако не можеа да ја смислат националната.

5) Во основата на ТМОРО легна Берлинскиот договор, независно од сите повремени отстапувања, кој, меѓутоа, беше веќе надминат.

6) Се бореше против делбата на сфери за влијанија во Македонија, но зборувааше само за грчки и српски чети, а повремено и за «врховности», но не и за бугарски.

7) Се дигна на предвремено и крајно неподготвено востание што можеше да биде и беше исклучиво во туѓа полза, иако народот се бореше и умираше со своја национална програма што имаше чисто македонска основа.

Следствено, слабостите се суштествени и дијаметрално спротивни на македонската национална програма на МНЛД и на Мисирков, поради што и дојде до отпорот против «За македонските работи» и смртната закана против Д. Чуповски, кој дојде да организира македонска национална просвета во Македонија – по барање на голем број македонски села.

Врз основа на сето ова може да се заклучи дека во 1903 година како македонска национална програма продолжуваше да дејствува онаа што имаше веќе скоро полувековна традиција, но тоа беше во масите, додека онаа најмоќна сила што ја создала Македонија, онаа организирана вооружена револуција во Македонија се движеше без јасни перспективи и без конкретни декларации. Таа создаде великани во историјата, ја издигна до култ македонската политичка мисла и борбата за политичко ослободување и сопствена држава што имаше позитивно влијание во целиот натамошен тек на нашата историја, но истовремено во најделикатниот момент на својот подвиг си дозволи да и пише на бугарската влада: «Нам ни е чудно, како почитуваната влада, која раководи со интересите на бугарскиот народ, ладнокрвно продолжува да го посматра и пропаѓањето на бугарското име и честа пред светот», поради што се апелира «од името на робот-Бугарин, да му се укаже најефикасна помош со војна. Веруваме дека е ист одгласот меѓу народот во слободна Бугарија».

Затоа не е чудно што веднаш по Востанието, по појавата на книгата и на Мисирков, започнаа цела серија советувања и конгреси, на кои исцрпно се разгледуваа слабостите и се оцртуваа патиштата, но пак не се стигна до она што можеше да изведе кон победа, поради што и во конечните цели борбата остана без успех.

Ние немаме сега можност да се запираме врз ставовите на Вториот солунски конгрес од 1905 год., но тие согледувања наполно се совпаѓаат со оние на Мисирков. Се разбира, со сето ова не сакаме ни најмалку да го намалуваме значењето на народноослободителната борба што со толку херојство ја водеше македонскиот народ под раководство на ТМОРО, но сакавме да укажеме дека оваа моќна сила сепак остана без јасно дефинирана комплетна национална програма, па се допушти секој по својот да си ги гледа целите и средствата за извојувањето на слободната и секој по својот да си ја замислува иднината на Македонија. Од друга страна, историјата ги потврди правилните поставки на Македонското национално движење што континуирано, (и во пазувите на ТМОРО), се развиваше и преку завладување на најнапредните општествени сили подоцна диведе до конечното ослободување, во кое речиси буквално без исклучок се реализирани сите основни тези предначртани уште пред еден век. Сметаме, значи, дека македонската национална програма постои и во 1903 година, на дури и дека револуцијата и се водеше со таа основна идеологија на масите.

Организирање на Македонците во Велика Британија МПЦО „СВЕТИ АРХАНГЕЛ МИХАИЛ“ ВО ЛОНДОН

● Иницијативниот одбор за формирање на МПЦО „Свети Архангел Михаил“ во главниот британски град веќе ја заврши работата, за што Македонците добија поддршка и дозвола од официјалните државни и црковни власти. – Наскоро свечено отворање на новата црква на Европската епархија на МПЦ

Според информациите од македонските организации во Велика Британија, Иницијативниот одбор за организирање на Македонците на црковен план веќе ја реализира својата задача и наскоро во Лондон ќе биде осветена, регистрирана и отворена првата Македонска православна црква и општина, која ќе го носи името „Свети Архангел Михаил“. Иницијативата е покрената од страна на нашите луѓе организирани во неколкуте македонски организации, клубови и други асоцијации, кои за таа цел добиле поддршка и од страна на британските државни и црковни власти.

Новата црква ќе дејствува под јурисдикција на Македонската православна црква, која ужива голем углед во Велика Британија како законска наследничка на авокефалната Охридска архиепископија, а организираниите Македонци веќе имаа формирано и специјална фондација за успешно реализирање на задачата. Во своето писмо до Архиепископијата на МПЦ Иницијативниот одбор на МПЦО „Свети Архангел Михаил“, меѓу другото, истакнува дека сеедно каде живеат Македонците во светот, секогаш длабоко во себе ја носат својата татковина Македонија и самостојната Македонска православна црква и со сите сили треба да придонесуваат за слогата и единството на македонскиот народ. На тој начин нашата црковно-национална традиција, која е неделива, станува и бесмртна, живеејќи заедно со секоја нова генерација на македонската нација.

Иницијативата на Македонците во Велика Британија со достоинствена почит е поздравена од страна на највисоките инстанци на Архиепископијата на МПЦ. Во меѓувреме Иницијативниот одбор на МПЦО „Свети Архангел Михаил“ ќе биде помогнат со сите канонски упатства заради правилно и целосно организирање на свечениот чин на осветувањето, со што Европската епархија на МПЦ ќе се збогати со уште еден свет храм, кој ќе игра мошне значајна улога во афирмацијата на православната вера и на македонската вистина во овој дел од светот. Дотолку повеќе што и досега во тој контекст македонските организации на оваа островска земја имаат голема поддршка во рамките на официјалната британска политика, култура и традиции.

Н. В. С.

Списанието, чиј издавач е Македонското друштво „Македонија“ е насловено со името „Македон“ и ќе биде ставено во функција на натамошната афирмација на македонската вистина во светот, а посебно во Европа.

Списанието „Македон“ е ново информативно гласило на македонски јазик, кое од неодамна почна да го издаваат Македонците организирани во мошне реноминираниот Македонски клуб „Македонија“ од градот Арберг во Швајцарија. Според зборовите на претседателот на МД „Македонија“, Борка Блажеска, целта е уште повеќе да се придонесе во ширењето и зацврстувањето на вистината за Македонија и за македонскиот народ ширум светот, а посебно во Европа.

– Да не се случи сега кога светот согледува дека вистината е на македонската страна и се повеќе помага Македонија како суверена и независна држава и македонскиот народ како посебен етнос да застанат цврсто на своите нозе, да се олабавиме и позитивниот тек на работите да го препуштиме само на македонските државни органи и други структури. Секој Македонец и секоја Македонка сме должни чесно и безрезервно да

Ново гласило
на македонски јазик

„МАКЕДОН“ ВО ШВАЈЦАРИЈА

помогнеме, да придонесеме во зацврстувањето на единството на македонскиот народ во вековната борба за суверена македонска држава, за автокефална Македонска православна црква и за самостоен и независен живот на македонскиот народ. Без единство во поглед на овие наши свети основи ни се заканува опасноста да исчезне засекогаш. Нашето списание „Македон“ ќе биде само една од алките во низата фактори за афирмација на македонската вистина, ни рече Блажеска.

Првиот број на „Македон“ беше промовиран на неодамнешната предвелигденска свеченост во Арберг, на која беше одбележана и петгодишнината од формирањето на ова Македонско друштво. Притоа беше организирана богата културно-уметничка програма. Сите гости и посетители на свеченоста, кои салата ја исполнија до последно место, се согласија средствата од манифестацијата да бидат наменети за успешно подготвување и издавање на новото списание.

Во првиот број на списанието, кој е отпечатен на латиница, меѓу другото, по повод најголемиот христијански празник Воскресение Христово – Великден, се објавени прилози посветени на овој ден, потоа на светиот крст, а е објавена и информацијата за организирањето на „Великденскиот појадок“. Впечатливи се и прилозите посветени на најголемиот син на македонскиот народ Гоце Делчев, како и на активностите на Македонското друштво „Македонија“, кое се повеќе се потврдува како окосница во дејствувањето на Здружението, односно на Сојузот на македонските друштва во Швајцарија.

М. С.

БОЖИКНА ПЕСНА

Музика: Кире Костов

Текст: Љупчо Јакимовски

$\text{♩} = 126$

Ти - вка ја-ну-ар - ска ноќ, на ис-ток
 све-зда све-ти, ку-пив бо-жи-кно дрв-це - си-ла и моќ ми ве-
 ти. Ти - вок ја-со-гу-ар-ски ден
 ра-дост и сре-ќа то-чи, на Хри-стос ро-ден-ден
 пра-зник за о - чи. на Хри-стос
 ро - ден ден пра-зник за о - чи.
 Се-га мир-но те-че-те во - ди ви-сти-на е
 Хри-стос се ро-ди. Лу-ѓе
 1. гла-сно за - прв-те: 2. Хри-стос се ро - ди!
 Се - га Се - дмо - ро - ди!

2. Седмојануарски ден,
 црковен звона слушам,
 дрвце божично в рака -
 спокој во секоја дува

Рефрен:

Сега мирно течете води....

МАКЕДОНСКИ ЈУФКИ

5 кг. брашно, 20 јајца, млеко по потреба, сол.

Ставете го на штица за месење брашното, направете вдлабнатина, ставете малку сол, искршете ги јајцата и замесете тесто додавајќи му по малку млеко да биде како за секоја пита. Измесете го убаво, зашто од тоа зависи како ќе се сучат јувките. Покријте го тестото со влажна салфетка да не се суши. Оставете го да се одмори еден час. Потоа кинете кравајчиња и сучете ги колку што може потенко. Корите треба да се сушат на чисти чаршафи на провев. Откако ќе почнат корите да пукаат сами, соберете ги во платнена вреќа и оставете ги на суво место до зима.

МАКЕДОНСКА ПЕЧЕНИЦА

Потребно е: килограм помрсно телешко месо, 4 чешна лук, 100 гр. бело вино, малку магнонос, лажиче сенф, лута пиперка, црн пипер, масло, сол.

Месото измијте го и шпикувајте го со лукче. Намачкајте го со масло. Измешајте го виното, магноносот, сенфот и сечканата лута пиперка со малку вода, посолете го и ставете црн пипер. Ставете го месото во огноотпорен сад и прелејте го со приготвената течност. Печете го еден час. Печеното месо исечете го на резанки и прелејте го со сокот од печеното. Сервирајте го со компири или со свежа салата.

GLASILO ZAJEDNICE MAKEDONACA
U REPUBLICI HRVATSKOJ
VESNIK NA ZAJEDNICATA
NA MAKEDONCITE
VO REPUBLIKA HRVATSKA

За издавачот:
д-р НИКОЛА ГРОЗДАНОВСКИ

Главен уредник:
ОГНЕН БОЈАЦИСКИ

Редакција:
Михаило НИЧОТА, Љиљана СТЕФАНОВСКА, Феодор КРЕЉА, Глигор САЗДОВСКИ, Славица ЕФРЕМОВА (секретар на редакцијата), Костадин АТАНАСОВ (фотографија)
Жиро сметка:
За «Македонски глас» 30102-678-82341
— Загреб

Temeljem odredaba čl. 58 stav 3 Zakona o javnom informiranju RH (N. N. br. 22/1992. g. novine su prijavljene i registrirane pod br. 421 u Ministarstvu kulture i prosvjete — Sektor informiranja — 14. 7. 1993. g.

Prema mišljenju Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske broj 532-03-1/7-94-01 od 10. svibnja 1994. g. ova tiskovina oslobođena je plaćanja poreza na promet.

Заядница на Македонците во Република Хрватска, Загреб, Прерадовиќева, 17 тел. 425-766

CIJENE OGLASNOG PROSTORA

FORMAT	1 BOJA	2 BOJE
1/1 — A4	400 KUNA	600 KUNA
1/2 —A4	300 KUNA	400 KUNA
1/3 —A4	200 KUNA	300 KUNA
1/4 —A4	150 KUNA	200 KUNA
1/8 —A4	100 KUNA	150 KUNA

ОД РИЗНИЦАТА НА МАКЕДОНСКОТО
НАРОДНО ТВОРЕШТВО

ПОГОВОРКИ

Македонски народни поговорки

● Ако е човекот кус од алиштето, може да му го додадеш само ако е од умот – не можеш.

- Бадијала работи, бадијала не седи.
- Без време ништо не зрее.
- Без слобода ко риба без вода.
- Вера со пари кој купува, тој бргу ја остава.
- Види го прво дрвото, та после седни под него.
- Водата спие, душманот не спие.
- Гајлето го јаде човека, ко железото р'гата.
- Гладна кокошка просо сонува.
- Голем касај касни, голем збор не речи.
- Далеку оди, ама и за дома мисли.
- Два камена лути не мелат брашно.
- Два лешника еден орех кршат.
- Ден орање – година јадење.
- Добри пријатели од браќа се помили.

РАЗГОВОР ЗА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

РОДНИОТ ЈАЗИК Е БИСЕРЕН ЃЕРДАН

– Свездан!
– Молам.
– Ги научи ли сите букви од македонската азбука?

– Да.
– И сега знаеш убаво да читаш?
– Знам.
– И да пишуваш?
– И да пишувам.
– Тоа е убаво.
– Убаво и корисно.
– Свездан, раскажувај ми за македонскиот јазик: кога настанал, како се развивал, кои се негови главни белези и слично?

– Еве вака: Македонскиот писмен јазик многу одамна настанал од старословенскиот јазик и спаѓа во групата на словенски јазици.

Македонскиот јазик за литературен јазик на македонскиот народ е прогласен на 1 август 1944 година на Првото заседание на Антифашистичкото заседание на народното ослободување на Македонија.

Главни белези на македонскиот јазик се акцентот и членот.

Кај зборовите со три и повеќе слогови акцентот паѓа на третиот слог од крајот на зборот.

На пример: лас то вич ка; лас то вич ка та и слично.

Со помош на членските форми (-ОТ, -ТА, -ТО, -ТЕ, -ОВ, -БА, -ВО, -ВЕ; и -ОН, -НА, -НО, -НЕ) што се додаваат на некои од зборовите, поблиску се определува нивното значење, а тоа значи дека тие стануваат попознати, појасни. На пример: Вчера Мама посади цвеќе. Денес јас го навадив цвеќето.

– Свездан, ти спомна дека во македонскиот јазик има повеќе видови зборови. Кои се тие?

– Во македонскиот јазик има 10 видови зборови.

Првата група зборови се викаат менливи затоа што можат да ја менуваат формата. На пример: читам, читаат, читавме, читал, читала итн.

Втората група зборови се викаат неменливи затоа што секогаш ја задржуваат истата форма и никогаш не се менуваат. На пример: вака, така, на, со, без, и, туку, ама, еј, бре, зар, божем и слично.

Освен тоа, овие зборови се делат уште на полнозначни и службени.

Војо Велјановски

Ж. П. Мисирковъ.

ЗА МАКЕДОНЦКИТЕ РАБОТИ

СОФИЯ,

Печатница на „Либералний Клубъ“

1903.